

Izhaja vsako sredo ob 6 zjutraj. — Cena 38 Din za celo leto.
— Za inozemstvo 60 Din. — Posamezna številka 1 Din. —
V inseratnem delu vsaka drobna vrstica ali nje prostor 10 Din.

GLASILO J. R. Z.

Spisi in dopisi se pošiljajo Uredništvu Domoljuba,
naročnina, reklamacije in inserati pa Upravištvu
Domoljuba, Ljubljana, Kopitarjeva ulica.

Kaj pravi dr. Korošec?

V nedeljo dopoldne se je vršil v Ljudskem domu v Ljubljani obilno obiskani shod zaupnikov SLS za ljubljansko okoličino. Shod je otvoril in vodil župan iz Most g. Oražem, ki je pozdravil zborovalce in takoj nato podelil besedo načelniku SLS dr. Antonu Korošču.

Dr. Korošec je burno pozdravljen izvajal:

SMOTRENA TAKTIKA.

Poslanci SLS smo bili preteklo leto voljeni kot zastopniki cele Slovenije. Volili so nas tudi mnogi pristaši drugih strank. Mi tega v narodni skupščini nismo pozabili. Trudili smo se voditi politiko, ki bi koristila celokupnemu slovenskemu narodu. V tem oziru je bila naša naloga, predvsem skrbeti za to, da pridemo Slovenci v državi do one samostojnosti, ki nam zagotavlja in omogočuje na naši zemlji naše lastno slovensko življenje.

Ker nas je bilo vključno z mnogimi zmagi samo 21, z Bunjevci vred 24, je bilo le naravno, da smo se morali takoj po izvolitvi ozirati po zaveznikih. Najbližji po našem državnopravnem programu so nam bili Hrvati in bosenski muslimani. Združili smo se z obema v takozvani federalistični blok.

Toda Hrvati še v parlamentu zavoljo svoje odsotnosti niso mogli priti v poštev. Zato mislim, da je bilo edino pravilno, delati na to, da se v parlamentu ne ustvari takoj velika in trdna večina, ampak da nam stoji nasproti slaba večina in slabotna vlada. Pripustili smo samostojno radikalno vlado, ki se je mogla naslanjati le na maloštevilne nemške in džemijetske poslance.

Taka vlada je imela za nas tudi to prednost, da nismo bili več sami v opoziciji, kakor začasa ustavotvorne skupščine. Opozicija sama po sebi z burbo proti večini in vladi zbližuje vse opozicijske stranke. V opoziciji se stranke najdejo. Mi smo imeli simpatije pri onem delu demokratske stranke, ki se je udeležila znanega zagrebškega kongresa. In tako je došlo najprej do zbližanja z demokrati, potem do tolikokrat imenovanega ožjega bloka.

Sedaj so stali računi v parlamentu naenkrat drugače. Ožji blok je bil tako močen, da bi imel v parlamentu večino, ako bi se v njem prikazali tudi Hrvati. Samoumevno je, da so se odslej še bolj željno upirale naše oči v Zagreb in da smo se tamkaj tudi osebno mnogokrat zglašali. In ne brez uspeha. Prišlo je do tega, da so se Hrvati naenkrat prikazali v Belgradu. Pašić se je še sicer hitro zvezal s Pribičevićem, toda zaman, njegova usoda je bila zapečatená.

NOVA PARLAMENTARNA VEČINA.

V parlamentu je nastala nova večina, sestavljena iz Srbov, Hrvatov in Slovencev, manj ali bolj odkrito podpirana tudi od drugih manjših strank, voljna in sposobna prevzeti vlado ter delati na to, da pride do sporazuma med vsemi tremi brati. Tako smo dovedli poslanci slovenskega naroda naše nade, naše želje in naše zahteve pred prag možnosti, da se nam uresničijo.

Po velikih težavah kljub neštevilnim intrigam smo dobili kot parlamentarna večina vlado v roke. Hrvati še niso hoteli vstopiti, toda reklo se nam je, da lahko vstopijo, kadar hočejo. Z vstopom Hrvatov v vlado bi šele naš položaj postal močen in trajen. Toda prišlo je drugače. Ko so bili Hrvati pripravljeni, da vstopijo, niso smeli več vstopiti in prisililo se je vojnegega ministra, da otvori krizo in da pade naša vlada. Tako se je tudi zgodilo.

O PADCU VLADE.

Zakaj je morala naša vlada pasti? Res je sicer, da nam Radić s svojimi govori ni ravno utrjeval našega stališča, toda glavno to ni bilo. Glavno je bilo, ker smo bili v njej Hrvati in Slovenci v večini in je bila dana možnost, da se približamo pravičnemu, poštenemu sporazumu z dobro mislečimi Srbi. Toda tega velesrbsko misleči krogi niso hoteli. Osnova vlade bi se morala razširiti, se je razglasilo. To razširjenje pa bi se moralo tako izvršiti, da bi se potisnili Hrvati iz večine in vlade, a obe stranki z velesrbskimi smernicami, radikalna in neodvisno-demokratska,

ska, da bi vstopili v vlado. Samoumevno je, da mi Slovenci in z nami bosenski muslimani nismo hoteli zapustiti Hrvatov in s tem sporazumne misli. A velikega pomena je, da je tudi Davidovičeva stranka stala trdno kakor skala in da je za to trdno in možato zadržanje našla veliko odobravanje po celi Srbiji. »Držite blok, ožji in širši!« klicalo se ji je od vseh strani. »Ali še drži blok?« pevalo je boječe vprašanje po telefonu iz vseh srbskih krajev. Blok se je obdržal, blok se bo tudi nadalje obdržal, blok se bo vrnil v novi parlament, in nič nas naj ne moti, ako se v volivni borbi tudi nekoliko zlasamo med seboj, program in potrebe bodo nas pozneje zopet združile.

Poizkus, da se Hrvati iztisnejo iz vladne večine, se ni posrečil. Onemogočila ga je jakost sporazumne misli v Srbiji. Ostali smo torej mi, širši blok, še vedno v parlamentu večina in delo za sporazum bi se lahko nadaljevalo. Toda zgodilo se je ravno nasprotno, kakor je ves pameten in razborit svet pričakoval. Vlada se je dala nasilju in korupciji, vlada se je dala strankam, ki nočejo poštenega in pravičnega sporazuma ter ravnopravnosti vseh bratov, vlada se je dala ljudem, ki nimajo večine ne v parlamentu, ne v narodu,

Da sem kot rožica, lilija,
da vedno se smejem vesela,
to je zasluga najboljšega,
slovečega mila —

„Gazela“

nekateri od njih so naravnost pobrani s ceste. Vlada se ni razširila, ampak omejila na dve velesrbsko usmerjeni stranki, a Slovence so pritisnili na to vladno zgradbo kakor lastavičje gnezdo, iz katerega bo neprestano letelo blato na nas. Med Hrvati se k sreči še do danes ni našel človek, ki bi hotel igrati vlogo hrvatskega škariota v sedanji borbi.

ZVESTI PROGRAMU.

SLS je ostala, kakor iz te kratke zgodovine razvidno, v belgrajskem parlamentu zvesta svojemu slovenskemu programu, nepremično je držala pravec, ki pelje do popolnega osiguranja slovenstva in nikdar ni izgubila iz vida, da zastopa cel slovenski narod in da je treba skrbeti za njegove skupne koristi, med katerimi je samostojno življenje Slovencev v državi na prvem mestu.

Da je politika SLS bila dobro usmerjena in dobro izpeljevana, ta poklon nam je napravila tudi Radičeva stranka v »Slobodnem domu«. Ne dopade pa se Radiču, da naša stranka ni republikanska. Vidi se, da Radič, ako tako govori, ne pozna niti programatičnega stališča naše stranke, kakor se je ponovno, zadnjikrat v Celju, povedalo, niti dejanskega razporedenja v njej. Poslednji dogodki so tako vplivali kakor na druge tako tudi na naše pristaje, da lahko rečemo, da je med nami več in bolj resničnega ter resnega republikanstva, nego ga je zadnji čas bilo v Radičevi stranki, kjer so kar iz rokava sipali različne monarhistične izjave.

Mi smo vedno bili resni in dosledni politiki in smo rekli, da nam je prvo: samostojnost Slovenije v jugoslovanski državi in da pomenita centralizem in nadvlada, najsi bosta v republikanski ali monarhistični posodi, smrt za našo slovensko samobitnost.

PROTI VSAKI OVIRI SUVERENE NARODOVE VOLJE.

Ako je sedaj v naših vrstah tako visoko narastlo število republikancev, potem gre to na račun onih, od katerih bi se to moglo najmanj pričakovati. Ravno minoli dogodki so sami, avtomatično, z nevzdržno silo agitirali za republikanstvo, ker je narod videl, da se ovira na potu do avtonomije ali federalizma ali kakor že hočete imenovati obliko samostojnosti Slovenije, ki jo hočemo doseči v sporazumu s Hrvati in Srbi. In ako se bo na ta način, kakor se je začelo, nadaljevalo, potem danes slovesno izjavljamo, in smo prepričani, da za to dobimo tudi odobrenje naše najvišje instance, velikega zbora strankinih zaupnikov, mi izjavljamo: Narodna volja mora biti v naši državi prvi vladar! Narodni volji ne sme nihče zastavljati svobodne poti. In ako se ji zastavlja, potem smo enodušne volje, da tudi za to najdemo, v zvezi s svojimi političnimi prijatelji med Srbi in Hrvati, mirnim, zakonitim in ustavnim potom potrebnega leka. Za nas velja: Državni in narodni interesi nad vse drugo!

Težke in usodne morajo biti razmere, ako mi tako govorimo, ki smo doma in po svetu znani kot mirna, resna, konstruk-

tivna, v resnici državotvorna stranka. In ako naša stranka tako govori, potem vsakdo ve, da bo besedam sledilo tudi dejanje, da bo šla brez ozira na levo in desno za svojim ciljem in da ne bo vsak dan spreminjala svojih izjav in svojega stališča.

To so naše dobro premišljene besede in nihče nima prava o njih dvomiti, niti Radič, najmanj v Radičevi kletki zaprta slovenska prepeličica, ki je zadnjih pet let nemirno frfotala od njive do njive ter nazadnje obsedela pri Hrvatih.

NAMENI NOVE VLADE.

Nova vlada kajpada ni mogla v parlament, ker ni imela večine. Morala je takoj na volitve, da si najde večino. In tako so sedaj naši narodi od nove vlade poklicani, da se odvrnejo od sedanje večine in da s sedanjimi vlastodržci podpirajo narodno mržnjo, nasilje in korupcijo. Osobito so Slovenci poklicani, da se odreko svoje narodnosti in svojih narodnih pridobitev. Ako ne bodo prostovoljno, na se bo uporabila sila. Bič se bo porabil, da pokleknete na kolena in se prodate!

Toda niti sedanja vlada sama ne verjame, da bo izsilila večino iz naroda. Narodi so prezreli, da bi se dali s šibo vladati. Kaj bo potem? Potem nam obetajo še ene volitve, še nasilnejše in krutejše, kakor mislijo sedanje izvesti. Narod mora ubogati in slušati! In ko smo vprašali, kaj pa potem, če ne bo ubogal? Pravijo in strašijo nas: Potem pride diktatura!

Tudi diktature se ne bojimo. Rimski tribuni so unostavljali diktature samo za pol leta. Dalje narod težko zdrži. Vojska je kakor čebelica. Čebelice, če se tudi daleč na okoli razletijo, se vedno zopet vračajo k svoji matici. In matica za vojsko, izbrano no sročni vojni dolžnosti, je samo narod, h kateremu se prej ali slej tudi vojaki zopet zatečejo. Samo narod je matica za vojsko, in nihče drugi.

Sicer pa so to samo strahovi za decol Nobena juha se ne je tako vroča, kakor se skuha, posebno ne, če se za leto naprej kuha. Naša glavna skrb mora biti, da zmagata med Slovenci zopet slovenstvo in ne izdajstvo. Za nič drugega nam ni treba biti briga.

RADIČEV HEGEMONIZEM IN NARODNI IZDAJALCI.

Da samostalna demokratska stranka noče biti slovenska stranka, noče biti zastopnica slovenskih interesov, to je izven razprave. Med slovensko stranko pa tudi ne računamo Radičeve stranke, koja s svojimi kandidaturami po Slovenskem namerava dvoje: Priporiti si s Slovenci Prekmurje ter ga uvesti v hrvatski narodni in kulturni krog, ter drugo; vpreči Slovence v svoj hrvatski voz. Slovenci, ki k temu pomagajo, hodijo preko Radičeve stranke ali preko Prepeluhove stranke, se udeležujejo izdajstva nad delom slovenske zemlje, nad našim lepim Prekmurjem.

Česar nam niso pogoltnili Italijani, odkupili Nemci, zadržali še Mažari, to še bočejo sedaj zmanjšati tudi Radičevci. Pri njih je to grda vladohlepnost, pri Prepeluhu

pa je to narodno izdajstvo v zameno ene dvomljive kandidature.

PREKMURJE SLOVENSKO.

Prekmurje se je zavedalo slovensko, se danes zaveda slovensko in ne bo zapustilo nikdar slovenske zajednice. In vsi Slovenci bomo budno stali na straži, da nam našega lepega Prekmurja nihče ne otme. In kadar bo slovensko ljudstvo razpolagalo samo čez svojo zemljo, bo Prekmurje vedno imelo mesto v sredini njegovega srca.

SLOVENSKA FRONTA.

Sicer pa pričakujemo, da pristaši drugih strank tudi pri teh volitvah ne bodo oslabili slovenske fronte, slovenskega zastopstva, temveč tudi tokrat zapostavili za trenutek svoje strankarske interese ter glasovali enodušno za veliko slovensko stvar. Sedaj se bližajo naše želje k uresničenju, sedaj nastajajo vsled tega najbolj kritični časi, sedaj še pridejo poslednji napor protinikov, da nas vržejo nazaj in ob tla, zato je treba sedaj močne, složne, enotne slovenske fronte. Ne glasuje se sedaj za stranko, ampak za Slovenstvo. Kdor je Slovenec, bo šel z nami.

Pristaši SLS pa so poklicani, da v tej borbi nosijo zastavo. Sedaj ni samo centralizem v nevarnosti, ampak tudi vse, kar ga nosi in drži! SLS v nevarnih, težkih časih nikdar ni oklevala. Zato bo tudi sedaj navdušeno zagrabila za zastavo ter šla v volivno borbo: Za slovenstvo, za bratski sporazum, za poštenje in za svobodo!

Izvajanja dr. Korošca so bila ves čas spremljana z burnim odobravanjem. Posebno ko je govoril o republikanizmu, Radiču in Prepeluhu, so zborovalci njegove tozadevne izjave odobraval z viharim dolgotrajnim ploskanjem. Videlo se je, da je dr. Korošec govoril vsem iz srca.

Po govoru dr. Korošca je bila na predlog g. župana Oražma z velikanskim navdušenjem soglasno sprejeta neomajna zaupnica dr. Korošču in Jugoslovanskemu klubu.

Navdušeno razpoloženje, ki se je pokazalo na tem zborovanju, je znak gotove zmage pri volitvah, ko bo slovensko ljudstvo pomedlo s centralisti in njihovimi pomagači ter izdajalci slovenskega naroda.

Popolnoma varno naložila svoj denar pri

Vzajemni posojilnici

v Ljubljani — r. z. z. o. z.

ki se je PRESELILA iz hiše Uršulinskega samostana na Kongresnem trgu poleg županske cerkve v lastno novo palačo na MIKLOŠIČEVI cesti poleg hotela »UNION«. — Hranilne vloge se obrestujejo

najboljše

z ozirom na višino zneska in odlovedni čas

Varnost za hranilne vloge je zelo dobra, ker posreduje Vzajemna posojilnica večino delnic stavbe delniške družbe hotela »Union« v Ljubljani. Vrhutega je njena last nova lepa palača ob Miklošičevi cesti, več mestnih hiš, stavbišč in zemljišč v tu- in inozemstvu. — Denar se naloži lahko tudi po poštnih položnicah. 5881

Enoten nastop slovenskega ljudstva.

Nihče izmed naših somišljenikov ne dvomi, da je danes na vrhuncu boj med tistimi, ki hočejo za dolgo dobo pritisniti slovenski narod pod velesrbsko šajkačo in pa med večino Slovencev, Hrvatov in Srbov, ki so za sporazum. Vsakdo pa tudi ve, da v vsakem boju zmagajo tisti, ki poznajo največ sloge. Slovenski narod stoji danes v boju proti velesrbskemu nasilju enoten v boju, vodi pa ta boj Slovenska ljudska stranka. Kdor bi rušil to enotno fronto slovenskega naroda, ta bi pomagal samo našim sovražnikom.

Zakaj pišemo to? Zato, ker so se pojavili na Slovenskem novi sovražniki. Doslej smo poznali kot sovražnike, ki rušijo enotno fronto slovenstva, le Žerjavce in tisto peščico zagrizencev, ki občudujejo Puclja. Sedaj pa se pridružuje Žerjavu nov mož z imenom Prepeluh. Da bi zmešal slovenske vrste, je začel krošnjariiti z republiko, kakor da si ne bi znalo slovensko ljudstvo brez njegove hrvatske krošnje samo v tem vprašanju napraviti sodbe. V želji, da bi vsaj dva ptica, Žerjav in on, sedela v Belgradu v neposredni bližini Pašičeve brade in celo srbskega Pribečevića, napada v zadnji številki svojega novega lista, ki mu je dal naslov »Republikanec« Slovensko ljudsko stranko. Z ljudmi, ki skušajo pomagati Žerjavu do količnika samo zato, da bi se njih ime imenovalo, se mi v našem listu ne bomo veliko prerekali. Z zaničevanjem gledamo na vsakega kdor v tem težkem boju, ki ga bide slovensko ljudstvo, ruši enotnost našega naroda. Popolnoma smo prepričani, da bo naše ljudstvo razumelo, da je treba vsem takim ptičem pravočasno pokazati vrata.

Stari Grki so imeli posebne vrste junaka. Ime mu je bilo Herostrat. Mož bi rad postal slaven. Ker ni mogel drugače, je šel in zažgal neki grški tempelj. In res so potem Grki o njem pogosto govorili, toda ob njegovem imenu vselej pljunili na tla. Mož, ki hoče sedaj rušiti močnejše vrste slovenskega ljudstva, ki se strinja v boju proti velesrbstvu in nasilju pod zastavo Slovenske ljudske stranke, lahko doseže tako slavo. Uvrstili ga bomo med iskarijote slovenstva.

Radič, republika in kralj.

Radičeveci proglašajo sami sebe kot edine republikance. Znan je Radič, da je mož, ki v isti uri lahko govori dve čisto nasprotni stvari. Danes, ko se skriva na Hrvatskem pred nasilstvom, ki ga je deloma sam kriv, znova proglašja republikanstvo, pred približno enim mesecem pa je še govoril na shodih, da je tudi on za monarhijo. Takrat je namreč šlo za to, da bi tudi on šel v Belgrad v Narodno skupščino in prisegel kralju. V ta namen si je v Belgrad celo že najel stanovanje. Ob tej priliki je večkrat govoril o kralju in monarhiji na tak način, da ne smemo pozabiti sedaj, ko bodo

njegovi pristaši obujali vero v edino zvečljivost radičevstva.

Na Rečici pri Karlovcu je pripovedoval v svojem govoru, da je on za tako monarhijo, kakor je angleška. Tam je namreč kralj, ki je samo predstavnik države, v podrobne posle vlade pa se ne vtika. S tem svojim govorom je stopil v popolno nasprotje s svojim prejšnjim republikanstvom. Kakor hitro je bil za kralja, ni več za republiko.

V svojem govoru v Vrpolju pri Djakovem pa je takole govoril, kakor piše njegov »Slobodni Dom« v 42. številki 1. letnika: »Lopovi mislijo, da pomeni kadar se reče: živelja republika, doli monarhija. Pa to ni res. To ne pomeni doli monarhija, doli Karadjordjeviči, najmanj pa doli Karadjordjeviči, posebno, kadar jih Srbi hočejo«. V istem govoru je dalje govoril: »Nam je potrebno za našo mednarodno skupnost, da je ta dinastija. Nam je potrebna, da se sporezumemo.«

Francoskemu pisatelju Beguenu je 12. oktobra Radič izjavil: »So monarhije, ki odtehtajo republiko. Poglejte Anglijo, ki se ne more smatrati kot republika, dasi ima na čelu namesto predsednika kronanega kralja. Kralj Aleksander je v Hrvatski spoštovan, v Srbiji ljubljen. Mi hočemo, da bodi vedno spoštovan in ljubljen.«

Naše ljudstvo ima po zadnjih dogodkih svoje posebno mnenje o ureditvi države o monarhiji in republiku. Hoteli smo samo pokazati, kako neresen človek je Radič, katerega pristaši se danes derejo o republiku, dasi je njih voditelj pred mesecem dni govoril gornje besede. Kadar pride kak Radičev agitator ali pa agitator Radičevih hlapcev, pomolite mu zgornje pod nos in povejte mu, da si Slovenci sami ustvarjamo svojo sodbo o ureditvi države in ne rabimo za to hrvatskih pomočnikov, ki govore en dan tako, drugi dan pa drugače. Povedali smo natančno, kje se Radičeve besede dobe, če hoče kdo njegovo nedoslednost zasledovati v tujih listih. Mi smo povedali, vi pa sodite.

Kje je milijarda?

Pretekli četrtek je imel v Belgradu ministrski odbor za narodno brambo sejo. Od dveh milijard dinarjev, ki sta bili proračunani za vojaške potrebe do aprila prihodnjega leta, je že sredi leta bilo vse porušeno. To se pravi po domače: ena milijarda dinarjev je nekam izginila, nekam, kamor ne bi smela in kar ni stalo v proračunu.

Vojaki imajo slabo in raztrgano obleko, sedaj po zimi so dobili ukaz, da morata dva vojaka spati pod eno odejo, denarja,

ki je bil določen za nabavo vseh teh vojaških potreb, pa je že med letom zmanjkalo.

Da pojasnimo, kam je večji del te milijarde izginil, ne pozabimo, da je vse vojaške potrebščine v naši državi dobavljal Pašičev sin Rade, veliki mojster vseh državnih tatov. Dalje ne pozabimo, da je Davidović-Koroščevo vlada prišla na sled naravnost neverjetnim goljufijam in tatvinam državnega denarja. Preden pa so te tatvine z vsemi dokaznimi spisi prišle na dan, preden so imeli biti krivci pozvani na odgovor, je tatovom uspelo strmoglaviti Davidović-Koroščevo vlado, katero je kralj pozval, naj odstopi, dasi je imela večino v narodni skupščini.

Ogromen denar za vojake je izginil — in sedaj razumemo, zakaj so bili generali tisti, ki so najbolj delali za padec Davidović-Koroščeve vlade.

Ogromen denar za vojake je izginil — in sedaj vemo, kako da so mogli generali Orjuncem deliti orožje.

Ali nam bo morda dr. Žerjavova brezverska Domovina, zaščitnica državnih tatov, mogla natančneje povedati, kje je ta milijarda.

Opozarjamo drugič.

Dr. Žerjav, voditelj velesrbske stranke v Slovenji, se je na liberalnem shodu v Ljubljani izjavil, da bo pri volitvah šlo »za kralja ali proti kralju«.

Opozarjamo vse Slovence, da hoče dr. Žerjav s tem izzivati ljudi, da bi v svoji agitaciji govorili zoper kralja, za kar so določene hude zaporne kazni. Liberalci imajo namreč vse povsod nastavljenе špijone narodne odpadnike: liberalne učitelje, sokole in orjunce, ki vlečejo na ušesa vsako besedo ter gorko neso državnemu pravdniku.

Zato bodite previdni v svojem govorjenju, zlasti v gostilnah in v vlakih. Velesrbski špijon hodi okrog in gleda, koga bi požrl.

Naše volilno geslo pa je:

- Za državne tatove, ki kradejo milijarde našega denarja — ali proti njim.
- Za velesrbe, ki hočejo Slovence in Hrvate v babilonsko sužnost — ali proti njim.
- Za narodne izdajce, ki so nas prodali centralizmu — ali proti njim.
- Za Juda Iskariota, ki nas dan za dnem izdaja in prodaja v gospodarsko, politično in versko smrt, — ali proti njemu.
- Za svobodno Slovenijo — ali proti njej.

Naše shode bodo razganjali, naše ljudi zapirali, časopise plenili — vi pa pojditu od moža do moža, prav tako kot na Hrvatskem in se borite za svobodo in križ častni. Vsi Slovenci smo danes edini v tem, da nam državni tatovi ne smejo gospodariti, vsi Hrvatje so kot en mož proti velesrbske-

10 REKLAMNIH CEN

za Miklavžovo in
božično prodajo.

Sortiment modnega blaga, ševijotov in sukna, primerne za Miklavžovo in božična darila po Din. 23.—, 30.—, 35.—, 40.—, 45.—, 50.—, 55.—, 60.—, 65.— in 70.— za mtr. audi

samo Oplačilnica za Slovenijo

LJUBLJANA, Miklošičeva c. 7

mu tlačenju in v Srbiji sami se že dviga močen odpor proti belgrajskim zločincem, ki ženejo državo v propad.

Slovenci — mislite na vse to, — mislite na volilno geslo, ki ga je v imenu združenih velesrbov proglasil minister Trifković: »Slovenci in Hrvati, pod velesrbski jarm, ali pa vun iz države,« in volite.

Nasilnikov je strah.

Stara resnica je, da so nasilni ljudje včasih tudi boječi. Zgodilo se je že v starih časih, da so tirani znoreli ob misli, da jim preti nevarnost. Nekaj podobnega se je zadnje dni zgodilo našemu preljubemu znancu dr. Zerjavu. Komaj je minister za prosveto Svetozar Pribičević nastopil vlado, je razglasil naredbo, s katero prepoveduje v katoliških pokrajinah vsem dijakom udeležbo pri Marijinih družbah. S tem je kršil 12. člen ustave, katero naši takomenovani demokrati, kakor pravijo, sveto spoštujejo. Ta člen 12. ustave govori: »Svoboda vere in vesti je zajamčena. Usvojena veroizpovedanja so enakopravna pred zakonom ter smejo svoj verozakon javno izvrševati. Usvojene in priznane vere urejajo samostojno svoje notranje verske posle.« Tako govori ustava, za katero se mi iz marsikaterega razloga ne navdušujem. In to ustavo je minister prosvete Pribičević na svojo roko pogazil. Verske organizacije, kakor so Marijine družbe, ne bi po naredbi tega svobodomiselnca imele več po ustavi zajamčene svobode!

To je udarec v obraz vsem katoličanom. Če se smejo združevati dijaki v vseh mogočih društvih, če jih smejo vzgajati svobodomiselni profesorji za brezbožne, pa naj bi ne smeli duhovniki vzgajati dijakov za poštene ljudi. Razumljivo je, da je ta naredba izzvala v vsej državi silovit odpor. Malo manj kot polovica državljanov v naši državi je vendar katoličanov! Pa pride pravoslavni minister in v svoji zagrizenosti hoče uničiti to, kar so katoličani skozi tristo let smatrali kot najzornejšo cerkveno organizacijo.

Pribičević obrača, Zerjav obrne. Ko je videl Zerjav, kakšen odpor je izzvala naredba njegovega bratca Pribičevića, je takoj skril svoje framasonske rozičke. Napisal je v »Jutro« članek, kjer slovesno izpoveduje, da se Pribičevićeva modrost na Slovenskem ne bo spoštovala. S svojo mogočno besedo zagotavlja, da se ta odredba ne bo izvedla. Ne vemo, kako se bosta ta dva bratca sedaj med seboj pogledala. Krepak odpor katoličanov je rešil zaenkrat Marijine družbe med dijaki pred preganjanjem, rešil pa nas bo organiziran odpor tudi pred Zerjavom samim. Pašić-Pribičević-Zerjavovi vladi naj vsakdo 8. februarja pove, da se ne bomo dali nikdar ustrahovati. Tisti, ki ga bo strah spravil v brezup, bo tega dne Zerjav.

PREKLIC. Podpisana preključem, kar sem govorila o Anl Klevišar v Gotni vasi 7. Marija Rutar.

Izjava. Podpisana Ana Vode iz Kamenice, pošta Doljako, obžalujem in preključem vse govorice in žalitve, ki sem jih govorila o gđ. Ivanki Vode iz Kamenice kot neresnične. A. Vode.

NOVIČAR

POLOZNICE priložimo vsem cenjenim naročnikom v prihodnji 49. številki »Domoljuba«. S temi položnicami boste obnovili naročnino za leto 1925, zato nanje dobro pazite in jih čim prej z denarjem vred oddajte domačemu poštenu uradu. Ceno za prihodnje leto in v-a pojasnila boste našli v prihodnji številki. Pozor torej na položnice!

d Nekaterim zamudnikom, ki nam še dolgujejo del naročnine za leto 1924, pošljemo še današnji in prihodnji številko. Zastanek z novo naročnino vred nam lahko nakažejo po položnici, ki bo priložena v prihodnji številki ali pa po omi položnici, ki jo imajo že v rokah.

d Dr. Korošec v Kranju. Dne 2. decembra, t. j. v torek se bo vršil v Kranju velik shod SLS, na katerem bo govoril dr. Korošec. Shod se bo vršil v Ljudskem domu. Na shod so vabljeni vsi volivci SLS kranjskega okraja. Možno, z mnogoštevilno udeležbo pokažimo, da se važnosti sedanjih volitev zavedamo in da smo neodjenljivi borci za samostalnost naše Slovenije.

d Semenij v Kranju se bo vršil v torek dne 2. decembra, ne pa v ponedeljek.

d Propalost slovenskega liberalnega učiteljstva. Srbsko učiteljstvo organizirano v UJU se je odločno uprlo, da bi Pribičević izrabljalo učiteljstvo v svoje strankarske namene, slovensko liberalno učiteljstvo pa se je z dušo in telesom zapisalo najhujšim sovražnikom našega naroda ter zatajilo svoje lastno ljudstvo. Ni čudno, da je pokojni Cankar napisal Hlapce in da slovenski človek neče imeti nič skupnega z liberalnim učiteljem.

d Cerkev Marije Pomočnice na Rakovniku. Od dneva posvetitve do danes se je okrog cerkve in v cerkvi ter v kripti še vedno delalo. Upostavila so se visokoumetniška okna, postavila sta se zadnja marmornata stebra pri velikem oltarju, dozidal se je stranski vhod z dohodom na pevski kor; sedaj se postavlja marmornati del dveh stranskih oltarjev, a prihodnji teden se dopolnijo še marmornate pregrade pri kapelicah in se vzdajo mozaiki v prižnico ter kropilniki ob glavnem vходу. Rezbarije, ki so še potrebne za ciborij in za nastavke stranskih oltarjev se izvršujejo in bodo do praznika sv. Frančiška Saleškega gotove. Tedaj bodo prevzvišeni gospod knezoškofo slovesno posvetili še tri oltarje in bo cerkev v bistvenih delih dovršena. Manjkale bodo še definitivne klopi, spovednice, sv. križev pot, orglje in zvonovi. Poslikala se bo cerkev pozneje, ko bo zidovje popolnoma suho. Vsa stavba je z vso opremo enotno zamišljena in hoče biti umetniško dovršena, da služi čim bolj vredno visokemu namenu. Bo zares veličasten in dovršen spomenik, ki ga je postavilo slovensko ljudstvo Mariji Pomočnici.

Kako je s stroški? Stavba stane nekako 3 in pol milijona dinarjev ali 14 milijonov kron: devet milijonov je plačanih,

pet milijonov kron je pa — dolga. Po mestu in po deželi so se začele širiti vesti o bogastvu na Rakovniku: tem govoricam veljaj jasni odgovor, da salezijanci niso bogati in da nočejo nikoli postati bogati, ker vedo, da bi jih tedaj Bog zapustil. Trenutno so, hvala Bogu, bogati (in zelo bogati) le na dolgovih. Vzdrževanje revnejših dečkov jim dolgove neprestano veča: imajo tudi težke skrbi za vzdrževanje številnega naraščaja, ki se pripravlja na bogoljubno in človekoljubno delo vzgajanja mladine po Jugoslaviji. Obračajo se zaupno na dobra srca, da jih ne zapuste. Vse veliko podjetje je treba gledati z nadnaravnega vidika in ne le ne bo protivnikov in zavistnikov, temveč se bo vedno širil krog dobrih prijateljev in pravih sotrudnikov. Gre za rešitev čim številnejše mladine, pod zaščito Marije, Pomočnice kristjanov. Kraljica je dobila svoj prestol in v pomnoženi meri bo delila odslej svoj blagoslov med svoje ljudstvo. V drugih deželah so te reči že srečna preteklost in razveseljiva sedanost: pri nas je tu začetek in dober začetek: bodočnost obeta sadove, ki jih bodo vesela nebesa in ki jih bo vesela tudi naša domača zemlja.

Prošnja. Ko bi se poleg revnejših darovalcev mogel oglašiti tudi kak imovitejši dobrotnik ter prevzeti stroške za marmornati podstavek stranskih oltarjev (po 18.000 Din) ali za umetniške slike in rezbarije Jezusovega srca, s sv. Janezom Ev. in sv. Frančiškom Sal. na evangelijski strani; sv. Jožefa s sv. Alojzijem in z blaženno Terezijo Deteta Jezusa na desni strani (stale bodo nekako 10.000 Din), bi salezijancem, ki omagujejo pod silo bremena, storil prav veliko uslugo, a svoje razpoložljive svote bi zelo dobro naložil. Društva in kongregacije bi morebiti mogle pokloniti dohodke kake gledališke prireditve. — Zelo prosimo! — En sam zgled stiske. Ko smo napisali te vrstice, je predložila stavbna tvrdka svoj račun za september: znaša kar nad 125.000 Din, t. j. nad pol milijona kron. Pomoč je nujno potrebna!

Amerikansko pismo.

Dalje.

Druga naselbina je v Newburgu. Ta naselbina je tudi že stara, a ne toliko kot sv. Vida. Ustanovil jo je g. Kerže. Naš rojak g. Jožef Lavrič je bil več let tu za župnika. Marsikateri čitatelj Domoljuba je poznal prijaznega gospoda, ki je bil nazadnje za kaplana v Žireh nad Skofjo Loko. Naselbina je oddaljena od sv. Vida poldrugo uro. Na cesti 81 stoji zidana cerkev, ki je razdeljena v dva dela, spodaj je šola, zgoraj pa cerkev. Cerkev je bolj majhna in v zadnjih letih so jo prenovili znotraj tako, da je čedna in ljubka. Zraven cerkve je nova

Največja izbira

vsakovrstnega sukna in hlačevine za moške obleke
A. & E. SKABERNE — Ljubljana, Mestni trg 10.
njlve ali travnik. Če ne boš podpisal, ne dobiš

šola, ki pa ne zadostuje; zato so letos sezidali novo prostorno spodnjo cerkev in staro cerkev so predelali v šolo in tako upajo, da bo za več let dobro. Naselbina ne napreduje; ljudje se selijo ven iz dimnatega Newburga. Na eni strani naselbine je železnica, po kateri vedno kadijo vlaki, malo proč od železnice pa so jeklarne in druge tovarne, iz katerih se dviga 80 dimnikov, ki neprestano puhajo iz sebe dim. Zato pa ljudje gredo in se selijo okrog Bedforda in še dalje. Sedanji šolski prostori bodo gotovo zadostni za nadepolno newburško mladost.

Prav lep in okusno zidan je pa farovž. Zidal ga je g. Lavrič. Ima mnogo sob, uredba in oprema je moderna. Pred par leti ga je dal sedanji župnik Oman znotraj obnoviti in sedaj je tak, da bi bil za kras na kakem »kornerrju« tudi v New Yorku. (Kornier je vogalj.)

Fara pa ni tako skupaj kot pri svetem Vidu, ampak zelo daleč jih mnogo prebiva na raznih krajih mesta in po farmah (kmetijah). Ljudje so jako vneti za faro. Večina vsi pošiljajo otroke v katoliško šolo, kjer učijo sestre dominikanke, bele nune, ki imajo materno hišo neke v državi Michigan; tamkaj imajo kot pravijo, krasen samostan in lepe naprave. V tem oziru se tudi sestre ne morejo pritoževati v Newburgu, ker imajo lepo prostorno zidano hišo s kapelico.

Newburški župnik Oman ima še mnogo načrtov, kako bi zagotovil obstanek naselbine, zlasti pa bi rad sezidal še gornji del nove cerkve. A kakor pravijo možje, ki so že po 30 let v Newburgu, da bo zelo težko ohraniti naselbino v takem stanju, kot je danes in da je škoda, ker je g. Oman začel zidati tako blizu železnice, ki se zna lepega dne razširiti na onem prostoru, kjer je faro zemljišče z zgradbami.

d Poročil se je poslanec Josip Gostinčar z gđc. Faniko Bizjakovo iz Vižmarjev. Poročil ju je g. dr. Korošec. Bilo srečno!

d Umrl je v Goričah nad Kranjem ondotni župnik g. Jernej Zupanc, star 69 let. N. v m. p.

d Vranglovci zapuščajo Jugoslavijo, to da žal samo tisti, ki so bili zaposleni pri ravnokar dograjeni železnici Ormož-Murska Sobota. Odpotovali so v Francijo.

d Odpravljen davčni urad. Finančni minister je odredil, da se ukine davčni urad v Trebnjem. Njegovo področje se razdeli med davčna urada v Novem mestu in Žužemberku.

d Zlato poroko sta obhajala v Clevelandu v Ameriki 75 letna zakonska Krašovec. Mož je doma iz Studenca pri Ložu, žena pa iz Grahovega.

d Sneg je zapadel v raznih krajih Južne Srbije. Železniška proga Gostivar-Ohrid je močno zasnežena. V Kačaniku je ustavljene ves promet.

d Predne greste na Francosko, da si tam poiščete delo, se poprej posvetujte s kakim ondotnim sorojakom, da ne bote naselili raznim špekulantom. Najslabše je potovati s transportom, kjer potem treba celih šest mesecev delati na enem mestu brez ugovora. Kdor more, naj potuje na svoje stroške.

d Odborniki zadrug, berite »Narodnega gospodarja«, ki ga dobite v vsaki zadrugi.

gi. Zadnja 11. številka zopet prinaša toliko praktično poučnega, da je naravnost velika škoda, če obleži list neprerezan v zadržni pisarni. Vsak napredek združne izobrazbe pomenja nov vir dohodkov, ki so danes tembolj potrebni, čim večji postajajo stroški.

d Podgane zapuščajo barko. Nasilni fašizem na italijanskem se bliža sramotnemu koncu. To čutijo tudi tisti slovenski odpadniki-fašisti (večinoma sokoli), ki so kot poturice najhujše ruvali proti našim ljudem. Sedaj, ko se fašistovska barka potaplja, se skušajo ti izdajalci zopet priključiti slovenskim vrstam. Seveda ne bodo sprejeti, ker bodo Slovenci toliko časa, kolikor časa jim bo kazalo. Saj so naši sokoli tudi zapustili slovensko ime ter se z dušo in telesom zapisali velesrbom, ko pa bodo ti na tleh, bodo sokoli zopet navdušeni Slovenci.

d Pozvali smo obrekovalca v »Kmetijskem listu«, ki je zmerjal radi našega koledarja, naj se podpiše. Vpijal za to ni imel korajze. Junaštvo pa ne ostojja v kričanju, to bodo morali tudi samostojneži spoznati. — Nase kmetovalce pa prosimo, da sežejo vsi in takoj po žepnem koledarju naše Kmetijske zveze. Vprašajte po njem pri naših zaupnikih. Cena 10 Din.

d Preučavani za dekuške sestanke je izšel pred kratkim že v. zvezek. V vseh petih zvezkih je izšlo doslej 21 predavanj. Najnovejši zvezek pa prinaša pet izjav in predavanj Ormoške podzveze, ki se z vedno večjo resnostjo loteva vzgojnega dela med svojimi članicami. Ta predavanja so neomejena — kot že naslov pove — zlasti za sesnanje deklet-Orlic, obravnavajo pa razna vprašanja, ki so vzeta prav naravnost iz dekliskega življenja. Njihov smoter je: potom prijetnega in lahkomisljivega pouka pospeševati toliko potrebno izobrazbo uma in srca med slovenskimi dekleti. Zato mora po teh predavanjih seči vsak, ki hoče pri izobraževalnem delu resno sodelovati. — Naroči pri Orliški podzvezi, Ljubljana, Ljudski dom. — Dobe se tudi še vsi prejšnji zvezki.

d Ne pozabite za Miklavža pridodati svojcem tudi našo »Družinsko Pratiko« s kodobo sv. Družine. Vsaka gospodinja pazi, da te pratike nikdar ne manjka v hiši.

d Najprimernejše darilo za Miklavža in Božič so doslej izišli zvezki Domoljubove knjižnice. Povesti: »Kaznovani ubojci« in pa »Sraha v Kentervilu« so najbolj primerno berilo za mlado in staro.

d Najstarejša katoliška cerkev je lateranska bazilika v Rimu. Dne 9. nov. je preteklo 1600 let, odkar je bila zgrajena.

d Nenavadno hudi mraz imajo sedaj v raznih delih Severne Amerike, posebno v okolici Novega Jorka. Listi poročajo o raznih žrtvah presilnega mraza.

d Velikanski spomenik Krištofu Kolumbu postavi mesto San Domingo na onem mestu, kjer je 6. decembra 1492, torej pred 432 leti, stopil prvič na ameriška tla. Spomenik bo imel obliko svetilnika ter bo visok 1000 čevljev. Zgradba bo 50 čevljev višja, kot Eifelov stolp v Parizu, ki je najvišji stolp na svetu.

d Železniški most se je podrli na železnici iz Sarajeva proti Mostarju. Vozil je čez enajst vojaški vlak, čegar zadnji trije va-

goni so bili naloženi s težkimi topovi. Vsled teže se je most udrl in ti trije vagoni so se pogrezili v strugo. Človeških žrtev ni bilo. d 14 nagrobnih spomenikov so poškodovali neznan divjak na pokopališču v Hočah. Sodišče zlikovce pridno zasieduje in je upanje, da bodo kmalu vsi pod ključem.

d Rodnega očeta s sekiro umoril. Radi prodaje neke krave sta se sprla kmet Mijo Leseč iz Bošnjaka v Slavoniji in njegov oče. V silobranu je sin pograbil sekiro in očetu presekao glavo. Kljub temu činu brani in zagovarja ubijalca cela vas in tudi orožništvo ga še pusti na svobodi.

d Vlak je povozil v nedeljo dne 23. t. m. popoldne pri čuvajnici št. 8 blizu Stične 60 letno bajtarico Marijo Markovič iz Virja pri Stični. Ker je bila nesrečna gluha, ni čula prihajajočega vlaka. Vrglo jo je okoli 20 m daleč. Vsled dobljenih poškodb je revica kmalu umrla. Zapuščena moža in štiri odrasle otroke.

d Povožil je pretekli torek težko obložen voz Jurija Kobiča od Sv. Križa pri Mariboru. Pomagal je seliti viničarja Kapuna ter je brzokone precej vinjen, padel z voza in prišel pod kolesa. Nesrečnež je v bolnici umrl.

d Požar je uničil v Kunšperku pod Sv. Gorami na Štajerskem blizu slov.-hrv. meje vsa poslopja posestnika Jan. Babiča in hlev sosedja Kideriča, kjer je ogenj nastal. Zažgali so otroci. Napornemu delu gasilcev se je zahvaliti, da ni zgorela vsa vas. Pogorelica nista zavarovana.

d Gorela je dne 19. t. m. hiša posestnika Ranta v Godešiču pri Škofji Loki. Škoda znaša okoli 70.000 K.

d Volka je vstrelil znani lovec Marolt Ivan iz Maršič pri Sv. Gregorju dne 22. t. m. ob 5. uri zjutraj. Zver se je klatila par dni tod okoli. Omenjeni lovec mu je nastavljal past, volk se je res vjel za sprednjo nogo in bežal s pastjo vred, nakar mu je Marolt pognal kroglo v drob in žival je bila na mestu mrtva. Tehta 25 kg. Pač redek slučaj, kakršnega ne pomnijo tukajšnji ljudje. Lovcu Maroltu čestitamo.

d Vlaka sta trčila dne 18. t. m. na postaji Pragarsko. Iz Čakovca s konji in drugim blagom natovoreni vlak je zadel ob mešani vlak. Prevrnilo in razbilo se je več voz. Ranjen je bil eden izmed konjskih spremljevalcev, en konj je ubit.

d Grozen zločin alkoholičarja. V nedeljo je v Selih pri Zgor. Poljskavi bivši posestnik Simon Mlakar umoril svojo ženo in mrtvo obesil. Umorjena dobra, delavna žena, je bila mati več nedoraslih otrok. Mlakar je notoričen pijanec, ki je pognal po grlu posestvo, zaslužek in službo.

d Nečuten zločin znorele matere. V delavski naselbini družbe »Bosna« v Bosni je hipno zblaznela delavčeva žena Marija Kemeš v odsotnosti moža. Na zakurjen štedilnik je postavila veliko ponev z maslo in hotela v njej speči svojega nad 1 leto starega sinčka. K sreči je čul otrokov krik mi-

Ia. Amerika

se imenuje fina rujava kotenina, izdelana iz najboljšega ameriškega bombaža. — Po trikratnem pranju postane snežno bela. V zalogi pri

A. & E. SKABERNE — Ljubljana, Mestni trg 18.

moidoči delavec in v zadnjem hipu iztrgal dečka iz rok pobesnele matere.

d Ponesrečeni samomor. Dne 19. t. m. se je hotel v podstrežju svoje hiše obesiti posestnik Jos. Goričan na Košakih pri Mariboru. Pošteno opit je privezal konopec na prav istem mestu, kjer se je pred dobrim letom obesila njegova prva žena ter se zadrgnil za vrat. Samomorilca so še pravčasno rešili in odvedli v bolnico.

d Ob mrtvaškem odru svoje žene se je ustrelil v limbuški župniji pri Mariboru posestnik Ivan Artnak. Skoro gotovo se mu je v žalosti zmešalo.

d Preoblečene ženske razbojnice. V bližini Prijedora so se tri ženske 21 do 26 let preoblekle v moško obleko ter že dalj časa napadale in ropale razne ljudi, osobito ženske. Sedaj so ti ženski harambaše prišli v roke pravice. Nahajajo se v zaporu v Banjaluki.

d Zaradi zaušnice zaboden v trebuh. V Sarajevsko bolnico so te dni pripeljali nekega Zaninovića, ki se je pri kartanju sprl s tovarišem Jurišcem. Po par klofutah ga je ta sunil z nožem v trebuh in ga nevarno ranil.

d Lakota v Kavkazu. Nad poldrugi milijon ljudi trpi silno lakoto. Kot posledica lakote se je oglasila tudi črna kuga, ki je zahtevala že več tisoč žrtev.

d Nenavadno zdravilo. Minule dni je v okolici Rima razsajala huda nevihta. Strela je udarila v hišo nekega Antonija Minocija, 70 letnega starca, ki je bil že mnogo let popolnoma hrom. Strah ga je tako prevzel, da mu je prešla vsa ohromelost in se sedaj dobro počuti.

d Na ulici ponesrečilo se je v Londonu prošlo leto 340 oseb. Od teh jih je bilo 240 povoženih pri prehodih železniških in tramvajskih tirov.

MED BRATI IN SESTRAMI.

Beda kolonistov na Goriškem. V Števerjanu pri Gorici stanuje že nad 6 let v lesenih barakah nad 90 kolonskih družin. Te barake pa so začele razpadati. Dež lije skozi raztrgano streho, veter brije skozi špranje. Razen tega nadleguje prebivalce raznovrsten mrčes. Ker je postalo že precej hladno, vlada v barakah neznosen mraz. Kljub tej bedi vlada še sedaj ni izplačala kolonom vojne odškodnine, s katero bi si postavili svoje, čeprav borne koče. Poslanec dr. Besednjak je pozval vlado, da napravi konec neznosni bedi kolonov in jim izplača vojno odškodnino.

Železnica iz Postojne v Ajdovščino. Meročajni činitelji Julijske Krajine so sklenili zaprositi vlado, da se zgradi železnica od Postojne do Ajdovščine. Ta železnica bi bila velike gospodarske važnosti za celo Vipavsko dolino in Gorico. Seveda je vprašanje, če bo italijanska vlada, ki je znana nasprotnica Slovencev, ugodila tej želji.

Narodni dom v Trstu prodan Lahom. Zemljišče, na katerem je stal slovenski »Narodni dom«, ki so ga italijanski fašisti požgali, je kupil nek italijanski denarni zavod in bodo na pogorišču postavili stanovanjsko hišo.

Tudi Nemci protestirajo. Kakor Slovencem tako so talijani vzeli narodno

šolo tudi Nemcem, na južnem Tirolskem. Kakor naši rojaki, tako se tudi Nemci trudijo in bore z vsemi silami proti nezasišanim nasilstvom. Na dan sv. Martina so se zbrali v Boenu zaupniki nemškega ljudstva iz Tirol, da še enkrat dvignejo svoj glas in zahtevajo, da se vsaj v ljudski šoli dovoli otrokom pouk v materinščini. V ogorčenem govoru je poslanec dr. Tunzl vzkliknil: »Najsvejša dolžnost vseh nemških staršev je, da sedaj za domačim ognjiščem uče svojo deco!«

VOJAŠKE ZADEVE.

Vprašanje. Rojen sem leta 1897. Služil sem vso vojsko na fronti. Te dni pa sem dobil od vojaške oblasti poziv, da me nimajo vpisanega in da moram dokazati, da sem služil pri vojaki; če ne dokažem tega, moram takoj nastopiti vojaško službo. Služil sem pri tujem regimentu in ne morem najti nobenega tovariša, ki je z menoj služil. Kakšni dokazi se zahtevajo, če nimam nobene priče, s katero sva skupaj služila? A. Ž. K.

Odgovor. Vojaške oblasti vrše kontrolo nad vsemi vojnimi obvezniki. Vsak mora dokazati, da je služil vojake. Razumljivo je, da vsled nereda, ki ga je povzročil prevrat, manjkajo v vojaških knjigah podatki zlasti za tiste, ki so služili pri tujih polkih. Vsak, glede katerega vojaško oblast ni na jasnem, mora dokazati, da je služil in koliko časa. To bo dokazal z vojaškimi dokumenti, ki jih še hrani. Če pa nima dokumentov naj mu pa županstvo napravi »uradno uverjenje«. To mora biti podpisano po treh polnopravnih občanih, za katerih verodostojnost jamčijo župan in dva občinska odbornika, ki tudi podpišejo to »uverjenje«. Ni potrebno, da so priče služile skupaj z dotičnim obveznikom zadostuje, da vedo, da je dotični res služil pri vojaki in koliko časa.

Vprašanje. Ali je še čas vložiti prošnjo za oprostitev rekruta, ki je bil letos potrjen in bo moral po novem letu nastopiti vojaško službo? N. C. M.

Odgovor. Prošnje se morejo na državne oblasti in tudi na vojaške vsak čas vlagati in jih mora vsaka oblast, če so pravilno kolkovane, vzeti v pretres.

Zoper slabokrvnost slabo prebavo in oslabelost vsake vrste naročajte aromatično železno tinkturo, izdelek lekarne na Vrhniki Polliterske steklenice po 20 Din. Po pošti po 3, 6, 8 in 12 steklenic razpošilja samo izdelovalec lekarnar STANKO HOČEVAR — Vrhnika. 7300

KUPI SE stara, dobro ohranjena, **SLAMOREZNICA.** — Kje. pove uprava »Domoljuba« pod števil. 7396.

JOHAN
se dobi v vsah
specerijskih prodajalnah

POLITIČNI ZAPISKI

p Preberite, natančno in premišljeno preberite govor dr. Korošca, ki ga objavljamo na uvodnem mestu.

p »Za kralja ali proti kralju!« Dr. Žerjav je proglasil volilno geslo, da bo šlo pri prihodnjih volitvah »za kralja ali proti kralju!« S tem je seveda hotel reči: kdor je za kralja, bo volil mene, kdor je proti kralju, bo volil SLS. Ali misli dr. Žerjav, da bo SLS zato enega volilca manj imela?

p Republikanci. Liberalci pripovedujejo, da je SLS postala republikanska in jo bodo zato tožili kralju. Oboje je zelo dobro. Le naučite se pravilno gledati. SLS be vedno najprej spoštovala voljo ljudstva, pa naj bo to prav ali neprav vsem onim mogočnim gospodom, ki v prvi vrsti opirajo velesrbsstvo, potem šele gledajo na dobrobit države.

p Dr. Kramar je urednik »Jutra« (ki po svojem vsakodnevem kvantanju spada že v beznico) in prijatelj dr. Žerjava. Preteklo nedeljo je na Pribečevičevem shodu v Belgradu tako grdo blatil slovensko ljudstvo, da so se Srbi sami zgražali nad ostudnostjo takega narodnega odpadništva in iskariotstva.

p Kaj sodi Srb o Pribečeviču. Predsednik Udruženja jugosl. učiteljev (UJU) je Srb učitelj Stanković. Ta je napisal te dni v srbskem listu »Prosveta« o Pribečeviču med drugimi naslednje besede: Pribečevič je »za naših muk po Albaniji in takrat, ko sem jaz z ostalimi tovariši slab in star služil kot vojak na solunski fronti, sedel v Pešti na kolenu našega znanega narodnega nasprotnika« (grofa Tisze. Op. ured.) »...okoli demona (satana) naše narodne misli se zbira gomila lopovov in stremuhov, ki na račun pravice in morale in na sramoto današnje dobe ropajo državo in onečaščujejo vse, kar je sveto.« Tako srbski učitelj, zastopnik vseh liberalnih učiteljev, tudi naših. Naši liberalni učitelji pa ležijo na trebuhu pred Pribečevičem in njegovo senco dr. Žerjavom samo iz sovraštva do katoličanstva. Radovedni smo, kaj bo rekla na te besede srbskega učitelja brezverska »Domovina«, zaščitnica državnih tatov in največja zagovornica Pribečeviča.

p 20 poslancev prigoljujanih. Ustava določa, da se mora število poslancev ravnati po številu prebivalstva. Pri nas seveda ustava samo toliko velja, kolikor je v korist državnim tatovom. Zato je tudi sedaj državni odbor sklenil, da bo Srbija volila po številu prebivalstva iz leta 1910, Slovenci in Hrvati pa iz leta 1920. Ker je imela Srbija 1910 veliko več prebivalstva kot l. 1920, bo Srbija na ta način dobila 20 poslancev več, kot bi smela. Dr. Hohnjec, ki je član državnega odbora, je najodločneje ugovarjal tej velesrbski prevari, pa je bil preglasovan.

p Dr. Šusteršič se je zopet pojavil. Naravnost bolno sovraštvo do SLS in do voditeljev katoliških Slovencev ga je pripeljalo v naročje slovenskih narodnih odpadnikov in velesrbov. Pretekli teden se je mož mudil v Belgradu, kjer se je pridno razgovar-

jal s Pašičem ter se vozil po Belgradu v družbi z dr. Zerjavom. Do kakšnega groznega padca pripelje človeka napuh in pa sovraštvo.

p Neodvisni radikali. Bivši notranji minister v Davidovičevi vladi Nastas Petrovič je sklical v Belgradu zborovanje na katerem se je ustanovila samostojna radikalna stranka. Izdal se je proglas na ljudstvo cele države in se bodo postavili kandidati.

p Med Hrvati se še ni našel Iškariot, ki bi hotel stopiti v sedanjo vlado ter se zapisati v družbo državnih tatov. Le med Slovenci imamo take ljudi.

p Volilni manevar. Družba državnih tatov se opravičeno boji 8. februarja. Zato bo poskusila vse, da če treba z nasiljem doseže večino v narodni skupščini, kot jo je svoj čas Mussolini v Italiji. Državni tatovi delajo na to, da bi se rekruti vpoklicali v prvi polovici februarja — torej v najhujšem mrazu, ko je znan, da armada nima še dovolj obleke in odej na razpolago. Toda kaj državnim tatovom za vojaška življenja, glavno je, da slovenski in hrvatski rekruti v kolikor so že volilci, ne morejo voliti in da se s tem zmanjša število slovenskih in hrvatskih glasov. SLS bo storila vse, da se pozivi odlože na toplejši čas.

p »V parlamentu je mogoče spreminjati zakone.« Do tega prepričanja je prišel tudi zadnji »Kmetijski list«. Prav v isti številki pa piše, da naši ministri niso storili ničesar, četudi ve, da se jim ni pustilo stopiti pred parlament, ampak so poglani proti volji večine poprej poslance domov. Kako usaj naša vlada izpreminja zakone, kako naj dela nove, če ne more pred parlament! Dostlednost ni bila še nikoli dobra lastnost naših samostojnežev, tukaj pa je »Kmetijski list« sam sebe vsekal po ustih. Iz srca privoščimo g. Pucelju tiste jurčke, ki prenašajo duševno hrano tega lista!

p Ne kliči vraga! »Kmetijski list« pogreva meso tistih volov, ki so pred dvema letoma samostojneže čisto pomandrali. Samo Pucelj kot spreten mesar je ušel, da je ostal za mušter. Ker se bojimo za ta mušter nekdanjih samostojnežev, prosimo najpohlevneje, naj puste Puceljevole na miru, če ne natakne kateri samega Pucelja na roge. Ljudje pravijo: ne kliči vraga, pride sam prerad.

Vročni prstani
14 kar. zlato
6 kar. zlato
amerik. dublč
vedno v zalogi
F. ČUDEN
Ljubljana, Prešernova 1
Selenburgova 7

ŠKODLJIVCE na sadnem drevju morate zatirati posebnimi jesi in spomladi. Zato je najboljši:

»ARBORIN«

ki ga razpošilja »CHEMOTECNA« d. z. o. z. LJUBLJANA, Mestni trg št. 10. — Tam dobite tudi CEPILNI VOSEK in RAZKUŽEVALNA SREDSTVA za živali, bleve itd. 6255

NAZNANILA

n Izvršilni odbor okrožja Kmetijskih zvez v Novem mestu ima važno sejo prihodnji ponedeljek, 1. decembra ob pol 10. uri dopoldne v tajništvo SLS v Novem mestu. — Nobeden odbornik ne sme manjkati!

n Ježica. V nedeljo, dne 30. novembra 1924 se vprizori v društvenem domu drama iz knjiškega življenja v štirih dejanjih »Dom«. Začetek ob treh popoldne. Vsi vljudo vabljeni.

n Pevska zveza v Ljubljani razpisuje tri nagrade: eno za 500, dve po 250 Din za izvirne pesni za mešani zbor. Pesmi smejo biti izvirne, po vsebini in obliki neoporečno pravilne, po obsegu 8 do 5 strani »Pevčeve« oblike, za mešani zbor brez spremljevanja. Pesmi ne smejo biti pisane lastnoročno, temveč v prepisih, tudi ne smejo nositi lastnega imena, temveč moto, ki naj bo napisan tudi na priloženem zaprtem pismu; v tem pa naj bo označeno natanko ime in naslov skladatelja. Rok do Novega leta 1925. Pošljite na: Artistični odtsek Pevske zveze, Ljubljana, Miklošičeva cesta 7. Pazite na naslov radi zamenjave! — Odbor Pevske zveze.

n Vsem darovalcem darov za sirote na ljubljanskih pokopališčih ob praznikih Vseh svetnikov in Vernih duš, kakor tudi vsem, ki so to nabiranje podpirali do nabranega zneska 3332 Din 25 p. ki se razdeli med ljubljanske Elizabetne konference v svrhu porazdelitve med najpotrebnejše sirote njih okraja, se najsrčneje zahvaljuje Slov. kršč. ženska zveza v imenu sirot.

n Tele — letnik, se je začel. Dobi se pri Ivanu Golmajer, Brež 3, p. Križe na Gorenji.

NAŠIM RODBINAM priporočamo našo domačo Kolinsko cikorijo, izvrstni pridelatek za kavo.

Ako pijete »BUDDHA« čaj, živite že na zemlji raj!

Gospodu lekarnarju Stanko HOČVARJU,

Vrhnika.

Zahvaljujem se Vam za poslano 3 steklenice Vaše aromatične železnate tinkture, katere je čudovito učinkovala pri moji bolni mami, ki je, hvala Bogu, ozdravela. Prosim, pošljite mi zopet 6 steklenic za moji dve prijateljici Upam, da jima bo tako pomagalo, kot moji težko bolni mami, zato je vsakemu priporočam. Z velespoštovanjem

MARIJA ŽELEZNIK,

Toplice 78, p. Zagorje ob Savi.

ZIMA!

Predno nekaj kupih, oglej si modno in manufakturno trgovino

Pod Velbom, Ljubljana
Stari trg šte. 3.

Osobito opozarjamo sl. občinstvu na naše RUS- in SATEN-ODEJE (kovire) — KOCE za postelje — konjske koe — plis in žamet za ženske jopice in obleke. — Velika izbira raznih zimskih otroških, voznih in barhent OBIK.

POSTREŽBA strogo solidna. — CENE STALNE.

Neprekosljivi so le

EXCELLA

šivalni stroji.

Nedosežni v konstrukciji in materialu.

Izredno nizke cene.

Oglejte si jih pred nakupom.

J. GOREC, Ljubljana.

Dalja Ljubljanske kredit. banke.

PO SVETU

Nova vlada v Avstriji. Državni kancelar dr. Seipel, ki je od leta 1922 vodil državno krmilo Avstriji, je odklonil ponovno mu poverjeno kancelarsko mesto. Odstopivši dr. Seipel je bil eden najboljših državnikov po vojni, kar mu priznava ves svet. Njegova zasluga je, da se je avstrijska valuta zboljšala ter se Avstrija gospodarsko opomogla. Gospodarska politika dr. Seipela pa je prišla v nasprotje z javnimi uslužbenci, ki zahtevajo višje plače, čemur pa dr. Seipel ni mogel takoj ustreči, ker bi preveč obremenil državo. Prišel pa je tudi v nasprotje s posameznimi deželami. Avstrija namreč mora plačati precejšnjo vojno odškodnino, h kateri morajo seveda prispevati posamezne dežele po določenem ključu. Dežele pa so se pričele temu upirati, ker stremijo za popolno samostojnostjo in zahtevajo, da se spremeni Avstrija v zvezo samostojnih držav. Dr. Seipel vseh zahtev posameznih dežel ni mogel sprejeti in je odklonil mesto kanclerja. Za naslednika je priporočil dr. Rameka, ki je sprejel mandat in stopil na čelo nove vlade. Novi kancler je solnograški deželni glavar in odvetnik. Tudi on je krščanski socialec in bo nadaljeval od dr. Seipela započeto delo. V dr. Ramekovo vlado sta vstopila poleg ostalih krščanskih socialcev tudi dva velenemca.

Nemiri v Egiptu. V Egiptu, ki ima svojo vlado, katere pa je pod angleškim nadzorstvom, se pojavlja vedno večji odpor proti Angležem in zahteva po popolni samostojnosti. Angleži pa o popolni samostojnosti Egipta ne marajo ničesar slišati, kar seveda vzbuja med Egipčani še večje nezadovoljstvo. Tako so te dni ustrelili nekega angleškega generala, ko se je peljal v avtomobilu. V Angliji je vsled tega atentata nastalo veliko razburjenje in ogorčenje. Angleška vlada je poslala egipčanski oster ultimatum, s katerim zahteva popolno zadoščenje. Položaj v Egiptu je postal zelo resen.

Upor v Maroku. Špancam v Maroku zelo slabo gre. Mnogo ozemlja so jim že iztrgali uporniki, tako da bodo Španci obdržali najbrž le mal del svoje severnoafrikanke kolonije.

Opozicija v češkem parlamentu je sklenila, da se proračunske razprave v zbornici ne bo udeležila. Opoziciji pripadajo nemške in madžarske stranke ter tudi slovaška ljudska stranka.

Nemčija. Pri volitvah za državnega predsednika v Nemčiji bo kandidiral dr. Marks, sedanji kancler. Sedanji predsednik Ebert baje ne bo več kandidiral.

Razpust armade na Danskem. Danski vojni minister bo v prihodnji seji državnega zbora predlagal, da se odpravi danska armada in vojna mornarica.

Angleži so odpovedali pogodbo z Rusijo, ki jo je sklenila prejšnja delavska vlada.

Fašisti med seboj. V mestu Castellamare ob Adriji je 13. t. m. fašistovski pohod. (Dalje glej na naslednji strani spodaj)

SIROM · DOMOVINE

ST. VID NAD LJUBLJANO.

(Iz občinske seje preteklega tedna.)

Obravnavalo in sklepalo se je o proračunu za l. 1925. Občinska naklada k davkom se ima znižati za 100 odstotkov, naklada na vino pa za 25 odstotkov. Radevedni smo, če bodo tudi gostilničarji temu znižanju primerno ceneje točili. — Meščanska šola je bila zopet na vrsti. Navajali so se mnogi razlogi za in proti. Sklenilo se je, naj se s meščansko šolo za enkrat še počaka, zlasti zato, ker Zerjav in Pribečević itak hočeta vse šole v Sloveniji zjednačiti s onimi v Srbiji, tam doli pa meščanska šola ne pozna. — Krajnemu šolskemu svetu še vedno načeljuje od šišenskih liberalcev izvoljeni zbor štirih Zerjavovih demokratov, čeprav je njegova doba potekla že v začetku tega leta in je ogromna večina volivcev za nov odbor. No, sedaj je vse mogoče, ko v Belgradu... Mežniška hiša (stara šola) nekaterim se vedno ne pusti mirno spati. Pri zadnji seji je nekdo z njemu lastno ljubeznivostjo zopet ponavljal in vezal že stokrat pogreto pravljico, da je mežniško poslopje občinska last, da je občina cerkvi to poslopje darovala, da ima občina v tem poslopiju pravico do pisarne itd. Takoj po seji smo se informirali pri župnem uradu, kako je s to zadevo, in g. dekan nam je dal sledeče pojasnilo: Če g. Matjan trdi, da je bila stara šola, t. j. mežniška občinska last, vedoma govori neresnico. Stare šole ni vidala ne cerkev ne občina, temveč zidal je je župnik Blaž Potočnik s sodelovanjem cele župnije, vseh župljanov. Prvotno je bila šola v kaplaniji, kjer so brezplačno poučevali župnik, kaplan in organist. Ko je prostor v kaplaniji postal premajhen, je župnik Potočnik naprosil župljane za prispevke v denarju in stavbnem materialu (les). S temi prispevki vseh župljanov (ne samo šentviških občanov) je župnik mežniško poslopje povetel in vžidnil v nadstropje, kjer se je nastanila šola. To mežniško poslopje je še od pamtveka v zemljiški knjigi zapisano na mežniško nadarbinco. Ta mežniška torej ni last ne cerkve ne občine, temveč mežniško nadarbinco. Ustite od nje gre torej župniškemu cerkveniku, kateri od občin St. Vid in Zgoranja šiška nima niti pare plače, pač pa mu k beri in prostovoljnimi darovom prispeva cerkev, ki zato uporablja nekatere prostore v mežniži za pouk v petju, za sestanke verskih in sedaj deloma tudi prosvetnih organizacij. V nadstropju in deloma tudi v pritličju ima sedaj po posebni milosti stanovanjskega urada stanovanje (8 sobe in kuhinja) na pol zastoj ljubljanske poštarice Šmerdu. Kadar se bo ta izselila, se bo stanovanje pripravilo za drugega g. kaplana ali g. kateheta. Lahko se pa tudi zgodi, da bosta organizatorska in cerkvenikova služba ločeni; v tem slučaju bo pa tudi organistu treba skrbeti za stanovanje.

SORA PRI MEDVODAH.

(O gasilnem društvu.)

Naš dopis o zadnji gasilski veselici je prizadete zadel v živo. Oglasili so se po svoji navadi v »Domovini«, ki je najbolj umazan list na Slovenskem. Posebno se sklicujejo na »dobrodelnost« Gasilnega društva. Ali je mar »dobrodelnost« v tem, da ste spremeni li Gasilno društvo v agenturo liberalne stranke, da pošiljate v »Domovino« lažnive umazane dopise? Ali smatrate za »dobrodelnost« nasprotovanje do vseh naših organizacij, samo zato, ker ne trobijo v liberalni rog in zagovarjajo poštenost, da psujete poštene fante in može in jim grozite celo s silo? Ali je »dobrodelnost« to, da na vso moč pospešujete pijančevanje in podivjanost naše mladine? V ta namen prirejate ples in veselice, ki trajajo celo noč do belega dne, in se je tudi že zgodilo, da je član društva drugi dan po veselici opoldne ležal v kroju ob cesti pijan. Občne zборе imate v gostilni,

po katerih se pijančuje brez dovoljenja do ranega jutra. Kdor pa se ne more strinjati s tako »dobrodelnostjo«, ga proglasite za sovražnika edinega »dobrodelnega« društva v fari. In ali je to »dobrodelnost«, da baranta, kakor se govori, s medvodskimi Sekoli, da bi prirejali v Gasilskem domu igre, do čim ste našim organizacijam vedno nagačali? — Taka je torej vaša »dobrodelnost«. Drugega pa niste prav ničesar storili. Če vam še ni dosti, lahko navedemo še mnogo slučajev, takih, da bo svet občudoval vašo »dobrodelnost«. Če je vodnik Marijine družbe dekletom prepovedal sodelovati pri taki »dobrodelnosti«, je to ne samo njegova pravica, temveč dolžnost. Zakaj ga pa niste tožili, kakor ste mu pisмено zagrozili?

JEZICA NAD LJUBJANO.

(Odgovor.)

Domisljavi dopisnikar Kregar, ki po porazu pri občinskih volitvah par mesecev ni prišel do sapa, to zopet izriva in kliče na korajžo. Naj ne misli ta človek, da se bo gnojica, iz njegove beznice, ik jo zopet sliva na vse, kar ne trobi v Zerjavov rog, le teh prijeta. Tudi s kmetijsko podružnico se ne bohte dolgo bahali. Naše kmetstvo in delavsko ljudstvo je dovolj močno, da bo z vele-srbskimi izizvajci primerno obračunalo. Ne bo vas rešilo nasilje, na katerega se v svoji onemoglosti zanašate. Dobro veste, da vas je naše ljudstvo že davno odklonilo in vas izključilo iz poštene slovenske družbe. Zato je za takšno ljudi škoda tiskarskega črnila. Le lajajte in tulite! 8. februarja boste imeli priliko, da se ponovno prepričate, da je vse vaše kričanje in lajanje enako bevskanju pav brez zob. — Zdravo!

STUDENEC PRI KRSKEM.

(Dve novici.)

Dne 23. novembra se je vršila pri nas volitev novega župana, pri kateri je zmagača na celi črti S. L. S. Zupan, kakor vsi svetovalci, so odlični pristaši naše stranke. Nasprotniki so popolnoma pogoreli. — Na Martinovo nedeljo smo dobili za našo župno cerkev bronasti srednji zvon. Vile so ga »Strojne tovarne in livarne« v Ljubljani. Ob ogromni udeležbi ljudstva je za posvetili leskoviški dekan g. Alojzij Kurent. Tako imamo tri bronaste zvonove: es (1015 kg), g (530 kg) in c (250 kg). Studenčka fara je lahko ponosna, da ima sedaj tako krasno ubrano zvonjenje.

SV. GREGOR.

(Shod.)

V nedeljo dne 16. novembra je imel g. Škulj kljub neugodnemu vremenu dobro obiskani shod. G. poslanec je obrazložil sedanjí politični položaj tako jasno, da je vsak spoznal kam se ima postaviti 8. februarja ob volitvah. G. poslanecim besedam je navrgel g. abs. pravnik Lojze Čampa nekaj iskrenih besed mladeničem v pobudo za slovensko-narodno delo. Ob sklepu pa je gospod župan Iv. Marolt v imenu občine izročil g. poslancu diplomu častnega občanstva v zahvalo za vse občini in župniji Sv. Gregor naklonjene dobrote ves čas njegovega 11 letnega poslanstva. Krasna diploma je zamislil in izvršil g. prof. Joa. Pungartnika v Kočevju. Shod in svečana podelitev diplome ljubljenski poslancu je nas navdušila tako, da kdor ni z nami naj ne hodi k nam.

GODEŠIČ PRI ŠKOFJI LOKI.

(Požar.)

V sredo 19. novembra je nenadoma ob 8 dopoldne izbruhnil požar v hiši pos. Jakoba Rant. Ker je bilo pod streho veliko sena in protja, je ogenj zdiljal z vso silo in takoj prodrl skozi streho. Toda kmalu so prihiteli sosedl in godeški gasilec na pomoč in z nadčloveškim naporom rešili vsaj spodnje zi-

dovje in sosedno hišo. Kako je nastal požar, se ne ve. — Škodo so cenili možje na 150 tisoč kron, posebno vsled malenkostne zavarovalnice. Naj izrazim na tem mestu še posebno zahvalo gasilecem zlasti godeškimi in vsem vaščanom iz Godešiča in Rateč, ki so nam prihiteli v sili na pomoč.

BEGUNJE PRI CERKNICI.

(Za krščanskega učitelja.)

Začetkom novembra je prišel od Sv. Vida na tukajšno šolo kot šolski upravitelj g. Alfred Vodopivec. Vse, kar res krščansko misli, se ga je razveselilo. Nekaterim ljudem pa še takrat ni bil po volji. Bili so se njegove vestnosti v šoli. Drugim ni ugajala njegova moštost, ko ni katoličan samo po imenu, ampak tudi po življenju. Zato menda je tudi romal njegov dekret celih štirinajst dni iz Logatec k Sv. Vidu. Ljudstvo se je na mah prikljubilo, Stariši, kakor otroci so dobili zaupanje vanj. Vendar enkrat učitelj, ki bo z besedo in vzgledom podajal mladini krščanske vzgoje. Zelo je usregel tudi s tem, da je prevzel organje v cerkvi, kjer se pozna njegova večja roka. Pa, četudi je samo ubra delal in nebenemu krivice prisadjal, vendar ni bil všeč znanim svobodnimislemcem. Zato naj bi bil kot ena prvih žrtev Pašić-Pribečević-Zerjavove vlade prestavljen drugam. Pa tudi ljudstvo je pokazalo, kako ljubi svojega učitelja. V enem dnevu je zbralo 198 podpisov družin, ki so za g. Vodopivca. Naslednji dan pa je šla deputacija sedmih mož na pokrajinsko upravo v Ljubljani, odposlala na ministrstvo prosvete protest proti premestitvi in napravila rekurs na kralja. Upanje je, da g. Vodopivec ostane v Begunjah. Izmed 39 družin, ki protesta niso podpisale, sta le dve podpis odklonile, drugih se ni priložilo, nekaterih ni bilo doma. Ker se liberalci izgovarjajo, da smo g. upravitelja po svijati spravili v Begunje, povemo, da je dobil to mesto na popolnoma pravičen način, namreč potem razpisa, kot najstarejši prosilec, glede kakovosti pa najmanj toliko vreden kot drugi. Verjamemo, liberalci bi radi dobili zopet kakoga orjunaša. Pa naj vedo, če jih dobijo še deset, jim ne bo nič pomagano. Sicer pa se bliža 8. februar.

STICNA.

(Ustoličenje novega opata.)

Staroslavni stiški samostan je dobil prvega slovenskega opata. Novoizvoljeni opat dr. P. Avguštin Kostelec je bil v nedeljo 9. t. m. s veliko slovesnostjo posvečen in ustoličen. Posvečenje je izvršil ljubljanski knezoškof ob navzočnosti urea opatov, med njimi generalnega opata celga cistercijskega reda dr. Kasijana Haid, visokih cerkvenih dostojanstvenikov, mnogobrojnih duhovščine in odlične civilne gospode. Vsa slovesnost je pokazala, kako je P. Avguštin visoko spoštovan in priljubljen pri visokih in niskih. Ni čudno: saj ga je sama ljubezen. Z ljubeznijo vlada ševilno svojo samostansko družino, patre in brate; ob očetovski njegovi ljubezni se grejejo slasti novinci in gojenci domače gimnazije. Samostan ima namreč savod, v katerem podučuje in vzgojuje te čisto leto povprečno po 30 dijakov za mesečno plačo 100—400 K. V Ljubljani plačajo za slabo stanovanje in hrano 3000—4000 K. Koliko dobroto izkazuje samostan tem revežem, ki se brez njega ne bi mogli šolati! In p. Avguštin je bil tisti, ki je prejšnjega opata Bernarda preprosil, da se je v samostanu otvoril zavod za slovenski naraščaj. P. Avguštin je bil tudi tisti, ki je bil preprosil opata, da je za časa strašne vojne sprejel pod gostoljubno samostansko streho goriškega nadškofa s kanoniki, bogoslovje s profesorji in bogoslovci in mnogimi duhovniki-begunci, vsega skupaj prvo leto 85 oseb! Kdo more preceniti samo to dobroto? In če vam še povem, da je isti p. Avguštin med vojno v samostanski cerkvi zbral iz občin uboge begunce iz Galicije ter jim v poljskem jeziku omogoval besedo božjo, jih neumorno spovedoval in tolažil in njih otroke pripravil za prvo sv. obhajilo, potem vidite, da ga je res sama ljubezen. Slavnomu stišskemu samostanu pa čestitamo, da je dobil v dr. P. Avguštinu Kostelcu najboljšega in najvrednejšega opata. Bog ga živi na mnoga leta!

Vedno najnovejše

volneno blago za ženske obleke in bluze
A. & E. SKABERNE — Ljubljana, Mestni trg 19.

slanec Imperati v prepiru ustrelil tamošnjega fašistovskega voditelja Coscuza. Morilec je pobegnil.

STARI TRG PRI LOŽU. (Umeščenje novega župnika.)

Po skero poldrugoletnem odlašanju smo zopet dobili novega župnika č. g. Jerneja Hafnerja. Dne 5. t. m. so se ob določeni uri prihoda zbrali pred želo občinski odborniki s županom na čelu ter poleg šolske mladine vse naše cerkvene in posvetne organizacije, da sprejmo in pozdravijo svojega župnika, kateri je v spremstvu mnogih duhovnikov in svetnih prijateljev izstopil iz avtomobila prijazno odzdravljajoč na mnoge pozdrave. Takoj prihodnje nedelje pa se je vršila slovesna inštalacija, pri kateri nam je v lepem cerkvenem govoru predstavil novega gospoda župnika č. g. dekan Jos. Juvanec iz Cerknice. Vsi smo veseli novega gospoda župnika, kateri je radi svoje vpljivosti, vsestranske izobrazbe in delavnosti splošno znan in takoj ob prvem svojem nastopu pokazal sposobnost voditelja toli občinske starodavne verske in politično probujene župnije starotriške.

SV. TROJICA PRI MORAVCAH. (Smrt vsor-moša.)

Dne 1. novembra je neizprosna smrt izrgala iz naše srede vzornega moža Martina Klapčiča, p. d. Mahkota iz Kokošenj. Pokojni je bil zvest pristaša Slovenske ljudske stranke in neumoren delavec v naših vrstah. Bil je tudi član našega kat. prosvetnega društva na Vrhopolju od pričetka. Za izobraževalno delo se je zelo zanimal, ker je bil prepričan, koliko koristi ima mladina v naših katoliških organizacijah. Imel je odlično besedo povsod in ni se bal javno kazati svojega prepričanja. Doma je bil skrben gospodar in dober oče svojim otrokom, katere je stal zapustil še nepreskrbljene. Dragi Martin, zapustil si nas, a upanje, da si odšel v boljše življenje, nas tolaži. Svetila ti večna luč!

PESATA. (Požar.)

Preteklo sredo ponoči okrog ene ure nas je šubril ogromen požar valjenega mlina na Študi. Kot bi trenil so bili naši vrli gasilci na negah ter so hiteli s svojo novo brigadnico na pomoč. Dasi ravno je študa od nas precej oddaljena, vendar je naših devetnajstero gasilcev po preteku kratke pol ure kot prvo še prav pridno gasilo in reševalo na kraju nesreče. Na pomoč jim je prišlo tudi gasilno društvo iz Domžal. Naši gasilci in njihova brigadna so ob tej priliki prav častno prestali ognjen krst. Izkazali so se vredno vsestranske pomoči, katere pa so tudi jako potrebni, kajti društvo je še mlado, brigadna še neplačana, manjka gasilskega doma in še vse polno drugih potrebnih gasilskih stvari. Domače ljudstvo jih s vse vnemo podpira. Na študi so gasilci rešili sicer precej premoženja, vendar pa bo kljub temu dokaj škoda.

VINO na debelo

raznih vrst se prodaja po konkurenčnih cenah — posebno za Gorenjce

v hotelu POŠTA na Jesenicah

Tam se tudi kupujejo in prodajajo razni DEŽELNI PRIDELKI.

3 ali 4 vajence

za čevljarsko obrt sprejme Jožef Bitenc, čevljar. Huje št. 17 pri Kranju. — Učna doba in hrana po dogovoru. 7097

Znižane cene!

Le dobro blagol!

Ne pozabite

kupiti volnene jopice, juniperje, mod. telovnike, zavijačke, otroške jopice in kapice, dalje otroške zimske obleke za dečke in deklice, trikot srajce in hlače, otroške skoke; double za površne suknje, velour za ženske plašče, razno suknjo za moške in ženske obleke, odeje, blago za rjuhe in blazine, flanelaste rjuhe, belo, rujavo in pisano kotenino najboljše vrste, razne barhente, svilene in volnene rute in šerpe, predpasnike, ženske in otroške, moške in ženske perilo vseh vrst last. izdelka, nogavice, kravate itd.

PO JAKO NIZKIH CENAH pri

F. in I. GORIČAR »Pri Ivanki«

LJUBLJANA, Sv. Petra cesta št. 29.

Le dobro blagol!

Znižane cene!

GOSPODAR

V. Kako bomo začeli?

Temeljita preuredba našega sadjarstva v trgovskem smislu ni lahka stvar. Opraviti imamo z rastlinami, ki imajo dolgotrajno življenje. Zato se tako delo ne more izvesti na mah. Trajalo bo nekaj let, preden bomo dosegli v prejšnjem članku označeni smoter — enotne nasade, ki bodo dajali enoten pridelek. Toda izvršilo se bo, ako se bo delalo po enotnih načelih, enotnem načrtu in vztrajno leto za letom. Takoj letošnjo zimo začnimo. Kdor zamudi zimo, zamudi celo leto.

Povedali smo že, da so pri nas edino jabolka trgovsko blago, ker v našem podnebju najbolje uspevajo in so v sadni trgovini že dobro upeljana. Odločimo se torej, da bomo odslej posvetili temu pridelku vso pozornost. Drugih sadnih plemen razen orehov vobče ne razmnožujemo, ampak rajši krčimo. To naj velja za prvo in najvažnejše načelo v reformaciji našega sadjarstva.

Od tega načela bi bile izvzete kvečjemu in le deloma bližnje okolice večjih mest in obrtnih krajev, kjer se leto in dan lahko na drobno prodaja vsakovrstno sadje na trgu.

Prav posebno svarimo pred razmnoževanjem češpelj. S tem sadnim plemenom ne bomo prišli dandanes nikamor, ker jih v jugu naše države pridelajo toliko, da jim suhe in v drugih izdelkih zaostajajo. Za tisto malenkost, ki jo moremo pri nas posušiti, ni treba mnogo drevja. Zganja pa imamo že itak preveč. Čas bi bil torej, da vendar že enkrat izginejo tiste starodavne češpljeve goščave, ki jih je še toliko po naših vaseh in ki se kar same od sebe od roda do roda obnavljajo iz korenin, kakor plevel na njivi. Koliko rodovitnih jablan bi lahko rastle na takih krajih!

Hrušek gojimo le toliko, kolikor moremo tega sadu s pridom porabiti doma. Moštnice rastejo na takih mestih, kjer ni za zlahnejše sadje. Zlahnih hrušek je pa za dom kmalu dovolj, ako jih ne moremo prodati ali posušiti.

Črešnje se izplačajo le tam, kjer dobro uspevajo in so v bližini izdatna tržišča. Sadjarji iz takih krajev se pa pritožujejo, da so stroški z obiranjem toliki, da je čisti dohodek jako majhen.

Poleg jabolk bi bili orehi izvrstno tržno blago in je razmnoževanje toplo priporočeno povsod, kjer uspevajo, zlasti tudi zaradi tega, ker s tem sadnim drevesom ni nikakega dela in ker daje poleg sadu tudi ves dober dohodek.

Ostala sa na plemena sploh ne hodijo v poštev v sadni trgovini v naših krajih.

Storimo to zimo vsaj prvi korak! Preglejmo sadovnjak od drevesa do dre-

vesa in poizberimo ter zaznamujemo vse tisto drevje, ki ne daje in ni pričakovati, da bi katerikrat dajalo kakšen užitek. Potrebimo predvsem zapuščene češpeljnake, odstranimo vse nasehlo staro opešano drevje, ki je samo v napotje in v škodo sosednim drevesom. Vse kar je za nič, ven iz sadovnjaka v drva — to naj bo prva točka našega načrta.

Jablanam prizanašajmo, tudi če so slabih sort ali nerodovitve. Ako so sicer zdrave in rastne, jih ni zavreči, ker se dajo z velikim pridom precepiti.

Pri tem splošnem pregledovanju in trebljenju preudarimo katera sorta namiznih zimskih jabolk se v sadovnjake najbolje obnaša glede zdravja, rasti in rodovitnosti drevesa in glede trpežnosti sadu. Poizvedimo če dotična sorta uspeva tudi po sosednih sadovnjakih in če je sploh razširjena po tistem kraju. To je važno, ker moramo stremeti za tem, da se bodo ene in iste sorte pridelovale daleč na okrog. Vsakega zavednega sadjarja dolžnost bi bila, da se najprej sam odloči in iz svoje okolice izbere nekatere sorte, ki po njegovem mnenju najbolje uspevajo. Tako bi dobili sčasoma določen in trden temelj za enotni sadni izbor.

Jesensko oranje.

Pozno jeseni preorjemo njive za spomladno setev, da postane zemlja vsled mraza bolj prikladna za prehranjevanje rastlin. V tem času namreč orjemo zemljo lahko prav globoko, ker jo tekom zime mraz zdrobi. Seveda morajo izorane njive ostati čez zimo v odprti brazdi, saj v tem času ni nikake nevarnosti, da bi se zemlja preveč osušila oziroma strdila, ker ne more voda tako hitro izpuhtevati, pa tudi zimske vlage ne primanjkuje. Globoko oranje in odprte brazde nudijo zraku in mrazu veliko površino za njih koristno delovanje, ki obstoja v drobljenju in razkrojevanju zemeljskih delcev. Tudi spodnje plasti se temeljito prezračijo in premrznejo, kar pospešuje razkrojevanje in preperelost rastlinskih in živalskih ostankov in pomnožuje finočo zemlje. Ko zemlja premrzne, se tembolj dvigne, čim več vode je v njej, postane bolj prožna, rahla in prhka kakor pepel. Tudi se v takem stanju ne zalije tako lahko oziroma zaškori. Plevel se z jesenskim oranjem skoraj popolnoma uniči.

Na zrahljani zemlji vzklijejo rastline enakomerneje, korenine se hitreje in bolje razvijajo, črpa jo obilo hrane iz svojega okoliša in jo dovajajo nadzemskim delom rastlin. Te zopet boljše uspevajo, hitreje rastejo, dozoriijo prej in dajo obilnejši pridelek. Tudi preskrba zemeljskih plasti z vodo v dobi rašče rastlin je v veliki meri odvisna od zimske brazde. Padavine so namreč poleti navadno prepričle, da bi mogla kriti vso potrebo rastlin po vodi, zato

so te precej navezane še na zimsko vlago, ki je ostala v spodnjih zemeljskih plasteh. To je posebno važno za kraje, kjer po več časa ni dežja. Nezhlijana težka zemlja, steptana, se ne more napiti zimske vlage, ker ta kratkoma iz površine odteče, ne da bi mogla prodreti v notranjost in se tam zbrati za poznejšo porabo.

Jeseni pravilno preorane zemlje ni treba spomladi ponovno orati, ampak zadostuje, če jo pripravimo za setev le z brano ali kultivatorjem. S tem pridobimo veliko na času pri spomladni setvi, ko nam ga največ manjka. Taka njiva se tudi spomladi hitreje osuši po vrhu nego razorana, torej se jo lahko prej obdela.

Pri spomladnem oranju zgubi zemlja veliko svoje vlage, kajti predno jo začnemo orati, se mora najprej dobro osušiti; in po oranju se mora zopet njena površina presušiti, da nam omogoči setev. Spomladi zorana njiva je polna kep in neenakomernosti, ki provzročajo pretrganje vezi med gornjo in spodnjo plastjo potom lasnic. To je zopet krivo, da posetev ne more dobiti dovolj vode. Samo jeseni globoko preorana zemlja nam jamči smotreno uravnavanje vodne zaloge v korist rastlinam. S tem v zvezi se pa tudi gnojenje z umetnimi gnojili izplača.

Najprimernejši čas za zimsko oranje je november — december, v kolikor to vreme dopušča; deloma tudi že oktober. Prezgoda pa ne smemo izvrševati tega dela, ker se potem zemlja še pred zimo, posebno če nastopi dolgotrajno deževje, preveč uleže. V takih slučajih nam potem ne preostane drugega, kakor da moramo spomladi njivo ponovno izorati, kar pa nikakor ni koristno. Pri jesenskem oranju je zemlja lahko bolj mokra, se tudi lahko malo maže, ker se pri tem nastale kepe tekom zime itak zdrobe vsled mraza. Da se poveča površina zemlje na zunaj in na znotraj, na katero naj vpliva mraz, vzamemo brazde bolj široke. Globoko pa orjemo 15—20 cm, pa tudi do 25 cm, posebno če pripravljamo zemljo za okopavine. Predvsem zahteva pesa globoko zorano zemljo, ker se njene korenine, če zadenejo na neprodarno spodnjo zemeljsko plast, slabo razvijajo.

Strnišča moramo poletiti le na plitko preorati, jeseni pa napravimo globoko brazdo. Tam, kjer hočemo plitko rodovitno plast poglobiti, je edino jeseni pravi čas za globokešeje oranje, s katerim spravimo mrtvico na površje. Pozimi ta premrzne in se deloma razkroji, tako da postane bolj rodovitna. Spomladno globoko oranje, s katerim bi spravili mrtvico na vrh, bi več škodovalo kot koristilo. Kakor pa je globoko oranje prvi in glavni pogoj za povišanje pridelkov naše zemlje, tako moramo svariti pred naenkratnim poglobljenjem zemeljske prsti, ker spravimo preveč mrtvice naenkrat na vrh, ki bo začetkom pridelke prej znižala nego povečala. Poglobljenje oranice naj se izvede polagoma, vsako leto le kvečjemu po pet centimetrov globine. Ta prst se bo zmešala z živico, kar ne bo v kvar rastlinam. Če je pa spodnja mrtva plast zemlje sploh slaba, potem je boljše, če jo samo zrahijamo s podzemnimi plugi, ne da bi jo spravili na vrh.

Jesenska brazda da na po.

mlad pol gnoj. Ta pogovor velja v vsakem slučaju, kajti po jesenskem oranju nam zemlja dobro premrzne, kepe se zdrobe, plevel se uniči in mrša se zamori. Zemlja se bolje razkrajja, vsled česar se pomnože redilne snovi. S tem se prihrani tudi na umetnih gnojilih. Glavni uspeh leži pa v tem, da z jesenskim oranjem znatno zvišamo naše pridelke.

Gospodarska obvestila.

DENAR.

g Vrednost denarja 24. t. m. Curih znanu je za naš dinar 7.50 centimov. Na domačih borzah stane povprečno: 1 švic. frank Din 13.35, 1 franc. frank Din 3.65, 1 lira Din 2.97—3.00, 1 češka krona Din 2.06, 1 zlata marka Din 16.60, 1 dolar Din 68, 1 funt šterling Din 319, 1 romunski lej 0.38 Din, 1 bolgarski lev Din 0.50. Za 1 dinar dobimo 1023 avstrijskih ali 1086 mažarskih kron.

g Kovanje niklastega denarja. Ministrski svet je sklenil kovanje niklastega denarja. Nakovalo se ga bo za 200 milijonov dinarjev in sicer komade po 2, 1 in pol dinarja. Kovani denar bo služil namesto dosedanjega raztrganega papirnatega denarja.

CENR.

g Tržišče z žitom. Kupčija z žitom se je v zadnjem tednu nekoliko uvrstila posebno glade pšenice. Ponudba je malenkostna, ker pričakujejo kmetovalci zvišanja cen. Precejšno povpraševanje je po moki, ker so domači mlini vsled pomanjkanja vode morali popolnoma ustaviti mletev. Koruza se vsled obilne letine ponuja po izredno nizkih cenah tako, da je dobiti naravno sušeno že po 170 do 180 Din franko sremeka postaja.

g Ljubljanska blagovna borza. Naslednje cene se plačujejo za blago, postavljeno v Ljubljano: pšenica domača Din 400, pšenica bačka 440; koruza nova, franko slavonska postaja Din 175, koruza umetno sušena, franko Postojna transit Din 275; oves bački, postavljen v Ljubljano, Din 340; laneno seme, fko Ljubljana Din 680 do 735; otrobi srednje debeli, fko Ljubljana Din 235; ajda domača črna Din 270, si-va Din 250. Fižol ribničan Din 440, prepelčar Din 490, mandolon Din 390, rjavi Din 410.

g Tržišče s sladkorjem. Konzumenti so še vedno založeni z blagom, ki so si ga nabavili po nizkih cenah, vsled tega ni nikakega povpraševanja po sladkorju. — Mnogo vplivajo na to mrtvilo tudi glasovi, ki predvidevajo bližnji padec cen, predvsem pa najnovejša vest, da je kmetijsko ministrstvo izdalo naredbo, po kateri mora državna tvornica izstopiti iz kartela. Sladkorni kartel notira danes za kristalni sladkor Din 13.85 ter Din 15.85 za kocke postavljen na sprejemno postajo pri odjemu celega vagona.

g Tržišče z lesom. Izvoz lesa v Italijo je v zadnjem času precej zadovoljiv, četudi se izvoznikom stavlja na pot vsakojake ovire. Povpraševanje po stavbenem lesu III. vrste je posebno živahno, dočim I. in II. vrsta zaostajata. Če bo povpraševanje

po tem blagu napredovalo kakor dosedaj, morajo cene še nadalje porasti.

g Kupčija z umetnimi gnojili postaja bolj živahna. Cene so jim: apnov dušik Din 320, Tomasova žindra Din 140, razklejena kostna moka Din 210, rudninski superfosfat Din 110, kostni Din 150, kalijeva sol Din 160.

g Gospodarska zveza Ljubljana notira sledeče cene: Gnojila: Rudniški superfosfat 16% 120 Din; razkljena bela kostna moka 210 Din; Tomasova žindra 17/18% 140 Din; kalijeva sol 40/42% 160 Din. Krmila: Klajno apno 4.50 Din; lanene tropine 4.50 Din; koruza za krmo po najnižji dnevi cen. Kmetijski stroji: Trierji (št. stitniki) trdke Heid 2.700 in 2.800 Din; mlatilnice na ročni in gepelni pogon od 2.300 do 5.700; gopelni z 18, 21, 24 in 36 obrati od 2.600 do 3.500 Din; slamoreznice za ročni pogon od 1.810 do 8.500 Din; reporeznice z bobnom 420 Din. — Nadalje vedno na razpolago: Sadni mlini, travniške in poljske brane, kose, vodne žage, kovani žebli, teltnice, bakreni kotli za žganjekuho, lopate, štihali, sesalke, škropilnice, kosilnice in drugo. Interesantom natančnejši cenik vedno na razpolago.

ŽIVINA.

g Ljubljanski živinski sejem 19. t. m. Ta sejem je bil slabo obiskan tako od kupcev kakor tudi od ponudnikov. Posebno je primanjkovalo debele živine, ki se vedno lažje odda. Zato tudi ni bilo nikake živahnosti v kupčiji in je večina glav ostala neprodana. Tudi znižanje cen proti pol dnevu ni pomagalo. Pri prašičih in teletih ni pa bilo opaziti nikake spremembe v cenah in je pričakovati, da se bodo sedanjene cene obdržale. — Prigon je znašal: 253 konj, 13 žrebet, 81 volov, 79 krav, 2 teleti, 13 velikih prašičev in 84 prešičkov za rejo.

Cene za kg žive teže so notirale: Voli rejeni 12.50—13.50, voli za vprego Din 12 do 13, biki lažji Din 10—11, krave klobasice Din 7—8, teleta težka debela Din 17 do 17.50, teleta lažja Din 15.75—16.50, teleta zaklana po kakovosti za 1 kg mrtve teže Din 20—22.50; prašiči peršutarji za kg žive teže Din 15.50—16.50, prašiči debeli Din 17—18, prašiči zaklani po kakovosti Din 20—22.50; plemenski prašiči po starosti in kakovosti komad po Din 175 do 250.

g Mariborski svinjski sejem 21. t. m. Prignanih je bilo 239 prašičev: Cene za komad: Prašiči 7—8 tednov stari 112.50 do 150 Din, 3—4 mesece stari Din 300 do 400, 5—7 mesecev 500 do 700 Din, 8—10 mesecev Din 750—900, 1 leto stari Din 1125 do 1350. Cene 1 kg žive teže Din 15—17.50, za 1 kg mrtve teže Din 20—23.75. Prodanih je bilo 85 komadov. Kupčija bolj slaba.

RAZNO.

g Kako spoznamo pomanjkanje apna v zemlji. Za kmeta je zelo važno spoznati pomanjkanje apna v zemlji že iz zunanjih pojavov, ne da bi mu bilo treba zatekati se k kemičnem preizkuševanju. Če n. pr. opazi, da se v jarkih zbira voda, ki ima na vrhu kožico rjavo, svetlikajočo se v mavričnih barvah, in se ob straneh jarka sededa železna okra, potem sme z gotovostjo

Dobro in poceni

se kupuje v manufakturni trgovini

A. & E. SKABERNE — Ljubljana, Mestni trg 18

trditi, da tej zemlji primanjkuje apna. Ravno isto sledi iz tega, če dobi v zemlji železovca. Tudi nekatere rastline nam povejo o pomanjkanju apna, ki bujno uspevajo na takih tleh; n. pr. kislica ali ščavje, poljska ivanjščica, smrdljivi hlapček itd. Tisti zemlji, kjer se ta plevel bohotno razvija, gotovo primanjkuje apna.

g Kletarski tečaji. Na kmetijskem ministrstvu pripravljajo tečaje za kletarstvo, ki se naj prirejajo po raznih krajih naše države. V ta namen je ministrstvo že določilo potrebne kredite od dobička razredne loterije.

g Miša nadloga. Po nekaterih krajih na Gorenjskem in v Prekmurju so se letos miši tako zaplodile, da se je bati v prihodnjem letu velike škode na poljskih pridelkih. Trpela bo predvsem detelja in ozimno žito, kajti sedaj ni mogoče ničesar ukreniti proti tem škodljivcem. Za prihodnjo pomlad moramo pač nekaj storiti, da vsaj del te zalege uničimo. V novejšem času so izumili nek strupen plin, ki ga spravijo v mišje luknje ter z njim umorijo miši in vso njih zalego. Ta plin se dobi v obliki »Hlorac« patronov, ki se užgejo in s posebno pripravo spravi plin v luknje. Tako pokončevanje miši ima pa uspeh le tedaj, če ga izvaja cela občina, drugače se miši zopet naselijo na očiščenih njivah.

Kmetijsko posvetovanje.

(Dalje.)

O rastlinskih škodljivcih in o sredstvih za njih pokončevanje je referiral kmet. svetnik Fran Trampuš. Navajal je glavne živalske škodljivce, ki nam povzročajo največjo škodo na polju in travnikih, in sicer rujavega hrošča, žitnega hrošča in poljske miši. Pri zatiranju teh škodljivcev ne zadostuje samo samopomoč kmetovalcev, ampak tu morajo tudi država in krajevne oblasti poseči vmes, da se škoda vsaj omeji. Bolezenski škodljivci rastlin so pa predvsem rja, snetjavost in gniloba krompirja, ki pogosto izredno zmanjšajo pridelke. Te škodljivce zatiramo deloma z izbiro zdravega semena, z uničevanjem bolezenskih trosov na zrnju in s škropljenjem proti boleznim, ki napadejo zelene liste. So pa tudi še druge bolezni, proti katerim se ne ve še leka. Zato potrebujemo v Sloveniji fitopatološki inštitut, t. j. zavod za raziskovanje rastlinskih bolezni. Po goji z ta zavod bi bili tukaj v Ljubljani že podani, manjkajo samo še primerne prostori.

Gnojenje in obdelovanje zemlje je očrtal tajnik kmetijske družbe inž. Rado Lah. Gnojila delimo v dve glavni skupini: organska in rudninska ali umetna. Med organska štejemo živinski gnoj, gnojnico, kompost in zelene rastline. Glavna naloga umnega kmetijstva obstoja v tem, da ohrani vsa gnojila v polni moči, torej da ne izgube redilnih snovi. To dosežemo z dobrimi neprodinimi gnojili in gnojilnimi jamami in z umnim ravnanjem z gnojem in gnojnico. Posebne važnosti za gnojenje travnikov je kompost, za vinograde pa zeleno gnojenje. Najhvaležnejše delo države v tem pogledu je pač pospeševanje ureditve umnih gnojil in gnojilnih jam (Dalje glej v naslednjem stolpcu spodaj.)

GOSPODINJA

PRVA POMOČ V NEZGODAH.

Kako lepo in prijetno je, ako se z vsakim jutrom začne v gospodinjstvu vsakdanje delo brez vsake ovire in ako ves dan poteče brez nesreče ali nezgode. Ako pa se kdajkoli pojavi v tem rednem delu kaka ovira, pa prav gotovo še ni velika nesreča, če je ta le slabo razpoloženje. Mnogo hujeje, ako se prigodi gospodinji ali komu izmed družine baš pri delu nesreča, n. pr. se rani, speče ali kaj podobnega. V takem slučaju je gospodinji treba dveh lastnosti: prvič, da se ne razburi, nego ohrani mirno kri; drugič pa, da so ji znana najpotrebnejša sredstva za nujno pomoč.

Prevelika boječnost pri malenkostnih nezdah je prav tako neumestna kakor popolna brezbriznost. Ako se n. pr. rani na roki ali kje drugje je treba najprej rano prav dobro izmiti, najbolje tako, da se voda vliva na rano. Vendar naj to čiščenje in izmivanje ne traja predolgo, nego samo toliko, da se rana izpere; drugače bi voda ovirala strjenje krvi, ki pa je prvi pogoj za zacelitev rane. Ako prihaja še kaj krvi iz rane, pritiskaj nanjo z notranjo stranjo čistega zloženega robca, da se rana ne onesnaži in morebiti zastrupi. Potem zaveži rano s čisto, belo krpo, da ne pride umazanost do nje. Zdaj se na rani začne sama po sebi delati hrasta, ki je najnaravnejše zdravilno sredstvo. — Odločno odsvetovati je polaganje pojčevine, kravjega blata i. dr. na rano s tem se rana prav gotovo onesnaži, začne se gnojiti, povzroča mnogo bolečin ali pa se celo zastrupi kri. — Zavezano rano je kolikor mogoče varovati mokrote, da se hrasta ne odmoči, nikoli se tudi ne sme odpraskati, ker se na ta način prične gnojiti. Nikoli se tudi ne dotikaj rane z roko, ki nikoli ni dovolj snažna, nego jo briši le s čisto, platneno krpicco ali z nalašč zato kupljenim bombažem (bato). — Ako se ra-

niš ali urežeš z nožem, s katerim si rezala meso ali snažila ribe, je zelo dobro, da puštiš odteči nekoliko krvi in v ta namen stisni nekoliko rano. Nato jo izperi s kako razkuževalno raztopino n. pr. očetno kislino (1 žlica na 1 kozarec vode); karbol in lizol je rabiati zelo razredčena z vodo, nikoli pa ne samega, ker sta strupena. — Nato zaveži rano, kakor je bilo rečeno.

Za obvezovanje ran naj bo v vsaki hiši na čistem kraju pripravljena, v lekarni kupljena obveza in bombaž. Obveza (gaz) se položi v več gub na rano, nanjo nekaj bombaža in čez vse zaveži platneno ruto. Vse rane, obveze in kar pride z njimi v stik je treba imeti v največji snagi.

Velika nevarnost je, ako se je pretrgala ali prerezala žila. Da se je to zgodilo, spoznaš po tem, ker kri ne teče počasi in enakomerno, ampak sunkoma šprica iz rane. Tu ne smeš zamuditi nobene minute, da ustaviš kri. To se zgodi, da ranjenec drži ranjeni ud visoko kvišku; v ta namen je najbolje, da se uleže, ker drugače se ga poloti omotica. Na rano mu pritisi čist zrvan robec, da se ustavi kri. Ako pa to dvojje ni ustavilo krvi, mu podveži ranjeni ud med rano in srcem z gumijevim trakom (naramnice, pas ali podobno) in sicer kar se da trdo. Ako nimaš gumija, lahko rabiš v ta namen brisačo ali servijeto, ki jo zložiš v ozek, podolgast pas. Ker pa blago rado popusti, vtakni v zavezo klin, ključ ali kuhaličico in zasuči večkrat naokrog, da se zelo trdno zaje v meso. Naj te nikar ne plaši obledeli in mrzli ud, ker to se uprav hoče doseči s trdnim podvezo, da ne pride kri do rane. Vendar si zapomni, da čez eno uro ne sme biti zavezano, ker bi potem ud popolnoma odrevenel. Ako si takoj, ko se je žila utr-gala, poslala po zdravnika, zadostuje do njegovega prihoda to sredstvo. Vse drugo uredi potem zdravnik.

KURJEREJA.

Ljubljenke gospodinje so kokoši, dasi jih mora večkrat in prav temeljito zagovarjati nasproti možu-gospodarju. Gospodarji po veliki večini trdijo in tožijo, da jim kure delajo škodo na njivah, v kozolcu, da zbrskavajo gnoj in da mu nastiljajo travo in drugo klajo s perjem, ki škoduje živini. Pritožujejo se tudi, da preveč požro in da sploh premalo zaležejo. Prepripi med sosedmi radi kokoši tudi niso redki.

A kljub vsem tem slabim stranem kokoši jih imajo gospodinje rade, ker vedo, da so v gospodinjstvu neobhodno potrebne. Jajca so glavni dohodek kurje reje. In baš jajca so tečna in zdrava hrana in kot pridevek neštetim jedem, ki jih mora pripravljati gospodinja svoji družini, nenadomestljiva. Kako dobro je tudi, če ima debelo kokoš pripravljeno za zaklato tedaj, ako se priplazi bolezen v hišo. Lahka kurja juha se priporoča bolnikom in okrevajočim. Kaj pa o praznikih? Sorodnike in prijatelje kaj lahko povabiš na praznike, ko veš, da boš lahko obogatila prazniško mizo z okusno

IZOBRAZBI

Proč s slabim tiskom!

Nihče ne taji, da slabi ljudje slabo vplivajo na dobre. Saj odkod ima pregovor: «Povej mi, s kom občeješ in povem ti, kdo si» svojo veljavo in njemu podoben: «Eno gnilo jabolko pokvari celo skledo dobrih». — Hujši kot slaba družina pa so slabe knjige in listi. Zakaj slabi ljudje vplivajo pred vsem s slabim govorjenjem; toda taki pogovori trpijo samo nekaj časa in gredo mimo, pa naj bi bili še tako vsiljivi. Tudi zgubijo slabi pogovori svojo moč pogostokrat v dobrih, razgovorih. Drugače pa je s tiskano črko. Docim beseda zbeži, črka ostane. Tako je mogoče listati in stikati v knjigi in časniku, dokler se ti poljubi in ko je slab tisk zastrupil tebe potem pride lahko v roko še drugemu in tretjemu in nadaljuje svoje pogubonosno delo, dokler ne najde konca v plamenu.

Slab tovariš ima vedno nekaj pri rokah s čimer te mami. Hujši sta pa še slaba knjiga in časnik. Zakaj slab prijatelj vendarle ni vedno pri tebi; pridejo trenutki, ko se ga lahko znebiš. Drugače pa je pogosto s slabo knjigo ali časnikom. V svoji hiši ga imaš, na tvoji mizi leži. In ko te je enkrat omamil, te vedno vleče v svojo bližino. Na enem umazanem me-

in sočnato kurjo pečenko. Neredkokdaj je gospodinja v zadregi za denar, ki ga rabi v gospodinjske namene. Prav prileže se izkopiček za jajca, petelince in tudi debele kokoši. Tudi kokošje perje je potrebno v gospodinjstvu. Mehke blazine in tople odeje (tuhne) se napravljajo iz kokošjega perja. Da ima kurjereja dobre pa tudi slabe strani (po mnenju gospodarjevem), je razvidno iz opisanega.

Poglejmo bolj natančno, ali se kurjereja izplača ali ne. To je odvisno od razmer. Tam, kjer je dovolj prostora, da se kure lahko gibljejo, se kurjereja gotovo izplača. Ne pa tam, kjer je žival zaprta v tesnih kurnikih, da se ne more gibati, ne more brskati in se ne more v pesku, pepelu ali prsti kopati. Tu je kurjereja nebodijetrebna in pa izguba. Kokoš, ki se prosto giblje, bolj nese in dobi sama take hrane, ki je potrebna. Kokoši veliko požro, trdi gospodar. Res je. Ali koliko zelenjadnih odpadkov, olupkov skuhanih in pomešanih z otrobi se porabi za kurjo hrano, ki ne stane veliko. Ker kuhana hrana posebno pozimi in sicer še gorka, je zelo dobra piča za perutnino. Koliko jedilnih ostankov, ki nič ne stanejo, se prileže kurjim želodcem. Izdatki za žito, ki jih imaš, se gotovo krijejo z dohodki za jajca, petelince in debele kure.

Pri kurjereji gospodinja ne bo obogatela. A prijetnost je imeti jajca in druge kurje dobrote doma za uporabo ob nešte- tih prilikah.

Kokoši delimo v več plemen. Jako važno je za gospodinjjo, da pozna ta plemena.

stu ti je morda obviselo iz radovednosti oko in domišljija potem pa te vabi to mesto, da ga bereš drugič, bereš tretjič, bereš desetič, duša pa pada v pregrehe. Če bi osebno govoril s pisateljem takšne umazanosti, bi morda pri prvi priči prekinil ob njegovih pogovorih vsako nadaljno občevanje z njim, ne pa tako z njegovo knjigo, ki jo jemlješ zopet in zopet v roko. Sram te je morda jo drugim kazati, ni pa te sram, da jo sam na skrivnem bereš.

Slab tisk je tembolj nevaren od slabih ljudi, ker današnje dni povsod naletijo nanj; na ulici in na železnici, v gostilni in delavnici, medtem ko se slabi ljudje v boljšo družbo ne upajo. Nevaren je tembolj, ker se nam vsiljuje v vsakojaki obliki: tu ga imaš v obliki brošure, ki jo dobi zastoj vsak, kdor jo le hoče in se tako priplazi tudi v roko onega, ki jo noče; tam te srečuje v obliki povesti, ki je morda kakih dvajset strani daleč pisana povsem dostojno, pa samo zato, da potem na naslednjih straneh toliko hujše udari čez vero in pravost; tam ga zopet dobiš v obliki podlistka tega in onega časnika, da v toliko številnejših izvodih zastruplja cele množice. In da doseže svoj namen, porabi vsa sredstva: črke in vezava, slike in izdaja, preprosta za preproste ljudi in razkošna za izobražence. Na stotine peres dela noč in dan, bodisi zastoj ali denar ali prazno čast pogosto samo v ta namen, da ubijajo čednost, da širijo pregreho, da podirajo vero, da zastrupljajo srca, da iztrebijo duha Kristusovega in zasejejo duha satanovega.

In sadovi takega tiskal! Poglejte mladino, ki bere take stvari! Ali ji še morete govoriti o spoštovanju in ljubezni do staršev, o ljubezni do domovine, o vzvišenih verskih zadevah? Ni še dolgo, ko je dejal moder Slovenec: «To, kar požira danes naša mladina in kar mladino požira, je slab tisk —». Poglejte matere in očete, ki čitajo take stvari! Ali imajo še smisel za svoje stanovske dolžnosti, ali je v takih hišah še doma zakonska zvestoba in dobra vzgoja, ali še morete pri njih govoriti o skrbi za neumrjoče duše? Resnično! Kdor podpira slab tisk na en ali drug način, vrši najhujšo delo hudičev. Zato bodimo pazljivi, kaj čitamo sami in prav posebno pazljivi na to, kaj čita naša mladina. Če je stvar le količkaj sumljiva, proč z njo iz naših hiš!

Kulturni boj na Nemškem

v letih 1870—1885.

III.

Pa ne! Boj je divjal še nadaljnih sedem let. Zaplenili so cerkveno premoženje, izganjali in zapirali duhovnike, ki se niso hoteli vkloniti državnih oblasti, ker se niso mogli. Sicer so jih podkupovali in jim obljubljali mastne plače, če se udajo. Toda od

tisočev jih je bilo le bore ducat, ki so se izneverili svojemu poklicu.

Nasprotno pa so podali nešteti prekrasne zgledne odličnega spoznanja Cerkve, v prvi vrsti seveda škofje. Navedimo nekaj imen: Dr. Janez Janiszewski (Posen) obsojen na 30.000 tolarjev kazni, na odstavit in zapor 6 mesecev, Cybichowski (Gnesen) obsojen na 9 mesecev zapora, nadškof dr. Pavel Melcher (Kolin) obsojen na 40.000 tolarjev denarne globe, na 6 mesecev zapora, izgnan in odstavljeno, dr. Matija Eberhard (Trier) obsojen na 6 mesecev zapora in velikanske vsote denarja, dr. Janez Brinkmann (Münster) obsojen na 2 meseca zapora, grof Mieczislaw Halka v Ledochowski prebil v ječi več kot 2 leti, dr. Peter Blum (Luisburg) odstavljeno in izgnan, dr. Henrik Förster (Breslau) izgnan itd. Vsega skupaj so ostali na svojih mestih le 4 škofje (Kulm, Ermland, Hildersheim, Osnabrück) in to radi starosti, ker so bili tako slabotni, da so jim prizanašali.

Ni čuda, če so bila v takih razmerah semenišča zaprta, škofovske palače opustošene, samostani zapuščeni in prazni.

Škofom so sledili nižji duhovniki. Za časa ministra dr. Faloka jih ni bilo nič manj kot 280 zaprtih po ječah. Mnogi so iskali prenočišča in hrane v zasebnih družinah med delavci in kmeti. In z duhovniki vred so trpeli navadni verniki. Več kot 700 župnij je bilo brez dušnega pastirja in mnogi so umrli brez svetih zakramentov, mnogi pa so morali zaradi svoje naklonjenosti za duhovniki v ječo.

Vsi duhovniki in verniki pa so ostali zvesti papežu namreč Piju IX. in Leonu XIII., ki sta jim pisala očetovsko tolažilna pisma in odlikovala s cerkvenimi odlikovanji po ječah zaprte spoznavalce za vero, pa tudi pri vladi poskušala vse, da se boj čim prej ublaži. Tako je še posebno Leon XIII., ko je nastopil l. 1878. kot papež, zastavil ves svoj vpliv, da neha preganjanje s častno zmago Cerkve. Prvo, kar je storil kot poglavar Cerkve, je bilo tolažilno pismo, v katerem jim daje upanje na boljše dni. In pismo je katoličane znova podžgalo: na stotine obrambnih društev so ustanovili in na tisočih shodih so se zbrali in v masah zahtevali, da se morajo majave postave preklicati. Šlezijski poslanec dr. Peters sam je predložil za preklic 80.000 nabranih podpisov. Razširili so časopisje tako, da so imeli svoj čas do 120 dnevnikov, ki so neumorno kljub kaznovanju in zaporom pisali neustrašeno za prostost Cerkve. Ljubljeni jetnik v ječi v Ostrovu, škof Ledochowski je celo od tu sestavil na vernike bodrilno pismo in poslal vladi oster protest zoper krivične postave. In res! Trud katoličanov ni bil zastoj. Dnevi zmage so se jeli bližati sicer počasi, toda z gotovostjo.

Največ so pripomogle k temu nove državnozbornske volitve, ki so strnile v stranki katoličanov — takolimenovanem centru — 106 poslancev tako, da je bila ta stranka najmočnejša. Pa tudi socialisti, ki so se začeli vedno glasneje oglašati, so spravili Bismarcka, do tega, da je jel odnehati. Kmalu je sam iskal zvez z rimsko stolico in to se je zgodilo l. 1880., ko se je sešel s kardinalom Jacobinijem v Gastajnu, kjer je popustil mnogo tega, kar je poprej hotel na

vsak način izpeljati. Vrnili so Cerkev s semenišče in dovolili, da se smejo po večini vsi cerkveni redovi vrniti. Izpustil je iz ječe vse škofove in duhovnike. Pa tudi tam, kjer so sicer bile nezasedene škofovske stolice, so prišli na veliko veselje vernikov novi škofje. Ne samo, da je Bismark dovolil, da se duhovniki zopet plačujejo iz državnih dohodkov, ampak Vnidhorst ga je vgnal tako daleč, da je bil pripravljen poravnati škodo, storjeno Cerkvi, v vrednosti 17 milijonov mark. Ni čuda, da je ob pogledu na te svoje neuspehe zaklical ves strt Bismark v državnem zboru: »Voditelji katoličanov so nepremagljivi.« In res! Vprav izborni voditelji in izborna organizacija nemških katoličanov je tisto, ob čemer so se razbile one zloglasne majeve postave. V prvi vrsti pa je bil nepozabni Vnidhorst, ki jih je pripeljal do zmage. Ko je l. 1891. ta mož umrl, je bilo splošno žalovanje po vsej Nemčiji. Sožalna pisma so prihajala od prijateljev in nasprotnikov in v znak spoštovanja je celo cesar Viljem položil venec na rakev bojvnika za katoliško stvar.

Ta zmaga pa je bila nov povod, da je katoliška Cerkev pričela še lepše se razvijati med Nemci in da je še današnje dni življenje nemških katoličanov tako lepo urejeno. Pa ne samo Nemci: tudi Belgijci in Švicarji so nekako prav ob istem času dosegli prelepe zmage nad frimasonstvom, ki jih je hotelo zadušiti. Danes pa smo morda v prvi vrsti mi in Čehi in Francozi na tem, zato neustrašeno za našimi škofi in voditelji v boj za popolno zmago katoliške Cerkve tudi v naši državi. Boja sicer ne želimo, toda v prepričanju resnice o naši sv. Cerkev, se ga tudi ne bojimo.

„Orličovo“ pismo staršem.

I.

Dragi starši!

Ne morete si misliti, kako so se mi oni dan hlačke tresle, ko se je raznesla novica, da so gospod Hudičević prepovedali Orliča in Orličice! Kar sapo mi je zaprilo. Saj veste, jaz sem glasilo Orličev in Orličic, tako rad jih imam in jim zmerom kaj čednega povem, kako naj jim pa še zanaprej kaj čednega povem, ko jih pa več ne bo, ko so jih gospod — ičević prepovedali...

Mnogo sem tuhtal, kako bi se dalo kaj pametnega ukreniti. Najprej sem se pokesal, da imam tako očitno in nevarno ime. Saj mora vendar moje ime vsakega gospoda — ičevića zboti v oči in v dušo! Zato sem si rekel: Kar ime bom spremenil! Saj je še dosti drugih tičev na svetu, zakaj bi moralo biti moje ime ravno po tem nesrečnem orlu narejeno! In sem si zmisлил drugo, prav zares lepo ime in sem zapisal na tablico kot nekdanji nemi Caharija: »Žerjavčič je njegovo ime! Stopil sem na noge, vrgel glavo pokonci in sem si dejal: Sedaj, ko imam takole lepo donečo in prav nič več nevarno ime, se pa grem precej pokazat tistemu gospodu, ki so sedaj pri nas v Sloveniji za Hudičevića. Prepričan sem, da me bodo veseli in bodo tudi v Belem gradu povedali, kako lepo in čedno sem se poboljšal. Da bi sam šel v Beli grad, to ne gre, premajhen sem še in predaleč je Beligrad.

LISTEK

Sovrašstvo in ljubezen.

(Dalje.)

»Poslušajte no, mamica, počakajte no še trenutek! Zal mi je za Loto, zakaj Naglič jo spravlja samo ljudem na jezik, no, in on je malo manj kot zaročen z Lizo.«

»S kom?«

»No, z Gorčevo Lizo. Oh, Meta, ali ne veste tega?«

»Ali ste pijani?«

»No, kaj pa je pri tem čudnega. Mislite, da je storil stari Matija kaj zastonj. Ni slabo špekuliral. No, in Henrik pač ne more drugače, saj ga Matija drži pokonci. Mamica, no, počakajte vendar — — — Šla je, babnica!«

* * *

»Meta, kje ste pa bili tako dolgo?«

»Ni prišel.«

»Ni prišel? Ali je mogoče?«

»Ni ga bilo! Mogoče je pozabil.«

»Pozabil?«

»Lota, najboljša je. da sploh ne grem več dol. Nima pomena. Lahko me tudi kdo vidi. Danes me je videl brivec. Rekel je, da govore ljudje o tebi in Nagličevem Henriku, ki je malo manj kot zaročen z Lizo.«

»Kaj? — — S kom? — — Meta! Ooh!«

»Kaj pa je, Lota, kaj kričiš?«

»Oh, moja noga — noga me tako boli!«

»Noga? Pa saj pravilno leži! No, veš kaj, najbolje bi bilo, če se ne bi sešla s Henrikom. To ne bo nič dobrega. Brivec ima prav, Henrik je Matijev dolžnik, hjemu se ima zahvaliti za vse.«

»Da! — Da, Meta! — Dovolj je! — — Spati hočem! Bodi sedaj čisto tiho, — tako silno sem trudna!«

* * *

Tam gori na Bukovju je Henrik Naglič pač videl Meto. Ob oknu je stal, gori v svoji sobi. Kot bi imel mrzlico, tako ga je stresalo. Parkrat je šel proti vratom, a vedno

se je zopet obrnil; parkrat je že držal roko na oknu, a ga ni odprl.

Potem, ko je odšla, se je vrgel na zofo. Tako silno je bil nesrečen. Zaničevanje proti samemu sebi se mu je dvignilo v srce. Ni bil mož, ni bil značaj, ni imel nikake volje. Zakaj ni šel? Zakaj ni vprašal Mete? Zakaj ni držal svoje besede?

Zakaj? Ni smel; bilo bi proti njegovi vesti. Iztrgati je moral to ljubezen iz srca; niti najmanjšega upanja si ni smel dajati. Zakaj, bilo je nemogoče! Popolnoma nemogoče!

Dom, ki ga je še imel, bi izgubil, ono malo ljudi, ki so mu zvesti in poštene, bi si odtujil, in tudi njim bi vzel dom.

Tako se je moral žrtvovati, sebe in — njo.

Njo? Ne, nje ne! Ona ni vedela ničesar o ljubezni. Ko bo noga ozdravljena, bo zopet popolnoma zdrava.

Toda nesrečna je bila tudi ona, saj je rekla.

Mladi fant je prebil noč, polno bojov.

Hitro in močno se je hotel zopet priboriti do pravičnosti in miru. Mladi, mehkočutni fant! Ni vedel, kaj pomenijo taki boji, boji, ki jih bijejo vsi ljudje, razumni in mehkega srca, boji, katerim malokdaj sledi zmaga, ali pa čestokrat pozno, ko je zadetanih že mnogo ran.

Za zajutrek mu je prinesla Liza kavo. Bila je nekoliko bledejša kot navadno, a obraz je bil prijazen, kot vedno.

Predno je šla ven, je rekla:

»Ko sem preje prišla iz cerkve, sem srečala Meto. Rekla je, naj povem, da je bilo včeraj Lota zelo dobro, ponoči pa da je imela vročino.«

Henrik je zardel.

»Da — da, — hvala, Liza, — zelo ljubomir mi je, da — da sem nekaj slišal!«

»Da in potem je še rekla, da zvečer ne bo več prišla dol, ker včeraj nisi prišel in ker bi jo lahko kdo videl.«

In tako sem mahal k tistemu gospodu, ki so sedaj v Ljubljani za — ičevića. Naenkrat srečam znanega gospoda, ki služijo pri meni za brata Nardžiča. Čudno postrani so me pogledali. In ko so videli na tablici, ki sem si jo bil obesil okoli vratu, moje novo ime, so postale njihove oči kar strupene. Da bi nekoliko panal te strupene oči, sem jim hitro povedal, kako in kaj, kam grem in kako je vse to prišlo. Pa ni nič pomagalo, oči so ostale strupene kot bi gledale vame tisti kuščar, ki je med vsemi zelenimi kuščarji najbolj zelen. Potlej so me zagrabili za ušesa in so rekli: Vidi se ti, negoda, da si še mlad in neumen. Hajdi nazaj domov! — In so prijeli mojo tablico in tresčili ob tla, da pri tisti priči ni ostala od »Žerjavčiča« nobena pika cela...

Doma so mi pa rekli: Ali res misliš, da imajo pri najinih malih brateh in sestricah prvo in zadnjo besedo — ičević in — rjavi? Bodi pameten in vedi, da imata ta dva sicer hude oči in grabežljive krem-

plje, besedo imajo pa starši najinih malih in najini Orlič in Orličice bolj ljubijo besedo staršev kot se boje hudih oči in grabežljivih krempljev tujih gospodov. Torej, ti »Orlič«, vsedi se na piši pismo staršem in jim povej, da nisi strahopetec, da boš ostal, kar si bil, in jim reci, da naj sedaj še nalašč bolj pridno naročajo svojim malim tebe, namreč »Orliča!« Povej jim, da staneš za vse leto samo 10 din in da se naročaš takole! Vzameš v roko dopisnico in napišeš na prvo stran: Uprava »Orliča«, Ljubljana, Ljudski dom, na drugi strani pa: Naročam »Orliča«. Potem pa svoj naslov. Denar pa pošlješ po položnici, ki jo boš dobil.

Tako je rekel. Jaz sem se pa vsedel in napisal svoje prvo pismo staršem. Sedaj Vas vse prav lepo pozdravljam in ostajam do prihodnjega pisma

Vaš vdani

Bog Živi!

»Orlič«

Henrik je strmel v deklico in ni bil zmožen izpregovoriti besedice.

»Hočeš še kaj kruha, Henrik?«

»Liza!«

Skočil je pokonci in jo prijel za roko. Deklica se je prestrašila in se umaknila nazaj.

»Liza! Ti si tako angelsko dobra, jaz pa sem nesrečen, slab človek!«

»Kaj je s teboj, Henrik? Ti vendar nisi slab! Kaj imaš?«

Spustil je njeno roko.

»Vem, ne hvaležen sem, ne govori, vem! vsi ste dobri z menoj, in jaz —«

Zelo zardela je bila in zelo zmedena in je šla hitro ven.

Gledal je za njo. V tem trenutku je začutil v prsih visoko čustvo za njo. Vse bi žrtvoval zanjo, kar je imel. Neizmerna hvaležnost ga je obšla, globoko sočutje.

Prinesla mu je poročilo od druge. Kako nesebično je bilo to bitje! On pa je mislil samo nase, vedno samo nase.

Drugače bo moralo biti, prijazen bo z vsemi, premagal bo sam sebe.

Kaj bo pač rekla Lena, če bo zvedela, da je naročil Meti? — Ničesar ni rekla, ko jo je srečal. Liza ni izdala ničesar. In bil je zopet blede deklici hvaležen.

Sam je šel Matija Gorec ven na polje. Zelo počasi je hodil. Zdelo se je, kot bi nekaj v njem zamrlo. Stare, že davno pozabljene dobe se je spomnil, ko je bil še kot mlad rudar globoko pod zemljo in je mislil z tisoč mukami na svojo izgubljeno ljubezen. Pravtako mu je bilo sedaj pri duši. Pravzaprav je izgubljena ljubezen vedno izgubljena vera.

Kakšno upanje je še bilo zanj?

Pa ni mislil samo nase. Danes ali jutri bo položil svojo trudno glavo k počitku. Toda življenje drugih bo dolgo.

Neki človek ga je nagovoril — brivec.

»Matija,« je rekel priliznjeno, »ne vem, če hočeš z menoj govoriti. Naredil ti nisem pravzaprav nič, no, ampak ti veš —!«

»Kaj hočeš od mene?«

»Matija, pravzaprav je težko povedati. Poglej, saj veš, da sem tedaj držal s Prekom —«

»Da, vem to!«

»Naravno, da si mi to zameril. Pa kaj hočeš, jaz sem res mislil, da je Prek popolnoma nedolžen in da se mu je zgodila krivica.«

Prenehal je in pogledal svojega spremljevalca. Toda ta ni zinil besedice.

»Da, sedaj pa —«

Matija ga je pogledal.

Brivec je znižal svoj glas.

»Trditi sicer nočem ničesar, človek mora biti zelo previden, toda saj ostane med nami.«

»Brivec, najboljšje je, da obdržiš svoje skrivnosti zase. Ničesar nočem vedeti.«

Brivec se ni dal motiti s to odločno odklonitvijo.

»Skrivnosti pravzaprav niso. Toda zapno ti hočem povedati: ne čislam več tako Preka: ne verjamem več vsega. No, verjamemo lahko, kar hočemo — ali ne?«

Priprostemu, poštemu možu so bila skrita namigavanja zoprna.

»Povej vendar, kaj hočeš od mene; kaj imaš s Prekom, me ne zanima.«

»No, no, ničesar nimam z njim. Toda to ti hočem povedati, da Prek zopet stremi za tem, da bi obe posestvi združil —«

»Kaj? Kako?«

Brivec je bil vesel, da je končno vendarle zbudil zanimanje svojega spremljevalca. Zato je rekel hitro: »No, Matija, meni se je vedno zdelo, da moram s teboj nekaj poravnati. Nekoč si rekel, da hoče imeti Prek obe posestvi; bil si kaznovan in ljudje so se veselili, no in jaz: veselil se sicer nisem, mislil sem pa le, Prek ima prav —«

»Zakaj zopet stare zgodbe?«

»No, povedati ti hočem: včeraj je rekel Prek v javni gostilni, da hoče spraviti skupaj obe posestvi.«

Gorec je obstal.

»Kako more to reči? Bukovje je v trdnih rokah.«

Brivec se je smejal zaupljivo.

»Saj baš to pravim. Bukovje je v trdnih rokah, v dobrih rokah in kmalu bo poročil Nagličev Henrik tvojo hčer, in potem —?«

»Brivec, to si prepovedujem! To nobenemu nič mar! Tega nočem slišati! — Razumeš?«

Staremu možu se je tresel glas. Brivec pa je stal priliznjeno.

»Da, ne zameri, mar mi res ne gre, saj ne rečem nobene besede o tem, res, nobene besede, toda saj je samo ob sebi razumljivo —«

»Kaj razumljivo? Kdo pravi to? Kdo more to reči?«

»No da, ljudje govorijo, ti si toliko storil za Henrika, in pametno je to.«

»Ljudje! Ljudje nam niso nič mari, — nič! Sedaj mi pa povej, kaj to pravzaprav pomeni, in kaj pravzaprav nameravaš?«

»No, torej ti povem naravnost: Prek se je včeraj javno bahal, da hodi Henrik za njegovo Loto.«

Gorec se je vendarle nekoliko ustrašil.

»Bahal? Kako bahal? Prek tega pač ne bi dovolil!«

KROJAŠKEGA VAJENCA sprejme takoj FR. ŠKRABEC, Ribnica — Dolenjsko. 7194

Lastni izdelki Najcenejše Solidne cenel

in najboljše TEHTNICE

izdeluje STANKO PESJAK — KRANJ.
Poizkusitel Prepričajte se!

Vsakovrstne pile in rašpe

DOBRO POPRAVLJA, pa tudi stare za nove za menja I. FIGAR, pilarski mojster — Ljubljana, Hrenova ulica šte. 19. 7323

Popolnoma varno naložite denar v

Ljubljansko posojilnico

R. Z. Z. O. Z. v Ljubljani

Mestni trg št. 6

ker ima že nad

10.000.000 Din

jamstvene glavnice.

Vloge na hranilne knjižice in tekoči račun obrestuje najugodnejše.

OD DANES IN VČERAJ

NAPOLEON IN ŽENSKÉ.

Napoleon je imel v občevanju z ženskami zelo čudne navade; včasih se je dal voditi tudi samo od trenutne razpoložnosti.

Na nekem dvornem plesu je bila tudi gospa Regnault, lepa in tisti večer prav posebno okusno napravljena dama. Cesar je bil slabe volje; motril jo je od nog do glave, lepa je bila, a baš to ga je jezilo. Slednjič ji je porogljivo rekel: »Gospa, ali veste, da se zelo starate?« Za trenutek je bila sicer osupnjena, a se je brž zavedla in je s prijaznim nasmehom odgovorila:

»Opazka Vašega Veličanstva bi me zelo bolela, če bi bila v tistih letih, da bi se vsled tega vznemirjala.« Vsi so s pogledi odobraval ta odgovor in cesar je šel vznevoljen naprej.

Nekoč so bile povabljeni na dvorni bal žene onih mestnih svetnikov, ki sicer niso imele vstopa na dvor. Neko ženo je vprašal: »Kaj dela Vaš mož?« — Hotel je seveda vprašati, kako mu gre, kaj dela kot občinski svetnik itd. — Ona mu je pa dobesedno odgovorila: »Sukno dela, Veličanstvo.« — Neka dvorna dama se je precej glasno norčevala, slišavši ta odgovor; cesar se je pa hitro obrnil k nji in jo je poučil: »Madama, če bi morali ljudje poslušati Vaše blebetanje, kakor ga moram žalibog večkrat jaz, bi imeli pač več vzroka za smejanje, kakor ga imate pa Vi sedaj.«

Nerad je Napoleon videl, če je kdo brez njegove pomoči prišel naprej in je kaj pomenil. Na dvornem balu je videl neko gospo Cordon, duhovito soprogo enega najbolj bogatih pariških bankirjev. Ta je bil postal bogat brez cesarjeve pomoči in to je Napoleona jezilo. Stopil je k dami in jo je precej zadirčno nagovoril: »Vi ste gospa Cordon?«

»Da, Veličanstvo.«

»Vi ste zelo bogati?«

»Da, Veličanstvo, osem otrok imam.«

Cesar, kojega tedanj prvi zakon je bil brez otrok, se je ugriznil v ustnice in je umolknil.

V drugi koalicijski vojski (1799 do 1802) je Napoleon pri obedu govoril z neko mlado damo. Hotela je biti duhovita, govorila je o slovstvu in umetnosti in je obsipala Napoleona z najrazličnejšimi laškavostmi. Slednjič je vzkliknila: »Kaj more biti človek še na svetu, če ni general Bonaparte?«

»Dobra hišna gospodinja,« je odvrnil Napoleon.

Ta je zaslužila tak odgovor; splošno je bil pa Napoleon vsled svoje jeze na eno samo, na gospo Staël, napram ženskam krivičen. (Te dogodbe beremo v 3. zvezku »Zgodovinskih anekdot«.)

SVAK.

Grški kralj Jurij in angleški kralj Edvard VII. sta bila svaka. Ko je bil ta še

prince Wales — prestolonaslednik —, torej pred letom 1901, sta šla skupaj k predstavi slavne Sare Bernhardt, ki so jo v Londonu oboževali; umrla je leta 1923. Med odmorom je šel princ s kraljem na oder in ga je predstavil slavni umetnici. Potem se je obrnil princ k drugi umetnici, Sara je pa govorila s kraljem in ga je imenovala zmeraj le »gospode«.

Ko je šla Bernhardtova potem nazaj v oblačilnico, jo je neki tovariš ustavil in ji rekel: »No, kako ste se pa kaj zabavali s kraljem?«

»S katerim kraljem?«

»No, z grškim kraljem, ki je šel pravkar proč.«

»To je bil grški kralj?« In hitro je stopila pred prince Wales, ki je še zmeraj govoril s tovarišico, ter mu je rekla: »To je izdajstvo, princ! Zakaj mi pa niste povedali, da je bil gospod, ki ste mi ga predstavili, grški kralj?«

»Saj sem vam povedal, da je moj svaki!«

»Vaš svaki! Kako naj pa vem, kdo je vaš svaki!« je vzkliknila in šla jezna proč. Ta se mu je pa prikupila! Kajti tudi če bi ne bila vedela, kdo je svaki angleškega prestolonaslednika, bi bila morala vsaj vprašati, če je že enkrat slišala besedo svaki.

ZELO NERODNO.

Na Turškem se posvetujejo o novih postavah. Neki poslanec je vse preštudiral in napisal dolgo poročilo. In to poročilo mu je nekdo ukradel ter mu uničil trud več mesecev. Razpisali so, da tat ne bo prav nič kaznovan, če bo dal rokopis nazaj. Tat seveda ni mislil, da bo dobil stvari, ki nimajo zanj prav nobenega pomena. Nismo brali, ali je rokopis vrnil ali ne.

ZAKAJ GRE VSAKDO po manufakturno blago v trgovino MIH. LAPUR v škofje Loko, Spodnji trg? — Zato, ker je najcenejša trgovina na Gorenjskem. Kdor ne verjame, pa naj poskusi!

Vajenca poštenih staršev, z dobrimi pričevanji, ki ima veselje do PEKOVŠKE obrti, sprejemem takoj. Vsa oskrba v hiši. Naslov mojstra pove uprava »Domoljuba« pod številko 7135.

Pozor! Pozor!
Najboljše in najcenejše

kupite MANUFAKTURNO BLAGO, kakor SUKNO vseh vrst, HLACEVINE, KOTENINO, ŠIFONE in druge krojaške potrebščine pri

Ivan Kos

SREDNJA VAS ŠT. 2 (Podbrezje) — Gorenjsko.

Krojači in šivilje poseben popust!

Sprejme se tudi UČENKA.

Domače sredstvo katero Vam je potrebno

In ki bo tudi pri Vas ob vsaki priložnosti pokazalo svoje bolečine olajšajoče dejstvo, to: LEKARNARJA FELLERJA ELSA-FLUID. Vrelec močil 2e skor 26 let izkušen in priljubljen! Zadržaj za želodec, pri krčih in bolečinah nekoliko kapljic na sladkorju. Hitro deluje kot sredstvo za drgnjenje pri revmatičnih bolečinah in v vseh slučajih, kjer je masaža potrebna! Odstrani nahod in stori neobčutljivega proti mrazu zraku, je enako dobro za oči, ušesa, zobe, glavo, usta in grlo! Z zavojnico in poštno stanejo:

1 paket	• 6 dvojn. ali 2 special. stekl.	62 Din
2 paketa	• 6 dvojn. in 2 special. stekl.	96 Din
3 paketi	• 12 dvojn. in 2 special. stekl.	130 Din
6 paketov	• 18 dvojn. in 6 special. stekl.	240 Din

Naročila točno nasloviti na:

EUGEN V. FELLER, lekarnar
v Stubič Donji Elsatrg 16 Hrvatska.

Za nadopolnitev paketa se še priporoča: ELZA-SVEDSKE KAPLJICE za želodec, ki pospešujejo prebavo. ELZA-ZAGORSKI SOK proti kašlju in bolečinam v prsih.

Pekovski vajenec se sprejme z vso oskrbo. Kje, po vse upravništvo »Domoljuba« pod številko 7230.

Prvi hlapec se išče na veliko posestvo v ljubljanski okolici; vajen mora biti vsega poljskega dela ter trezen, vreden in puden. — Ponudbe na upravo lista pod »Hlapec 7369«.

**200-300 vagonov
bukovih DRV — cepanic,**

povsem zdravih, suhih, sečne 23/24, od 13 cm cepilne ploskve naprej, 1 m dolgih. — KUPIMO franko vagon JESENICE, proti bančnemu akreditivu. — Brzoponudbe na VORSICA nasled., MARIBOR, Slomškov trg št. 16. 7381

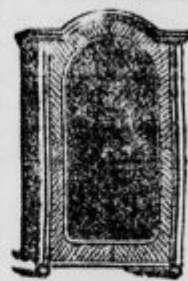
NE ZAMUDITE

poslati v zameno LANENO PREDIVO za domače platno ali pa pustite stikati iz lastne preje platno, iz spredne volne pa sukno v tkalnici »KROŠNA« v LJUBLJANI, ZRINSKEGA CESTA 6.

Naznanilo.

Najcenejše prodaja trgov. v Kranju, Adolf KERN, na »Bekselnu«. Pri odjemu cele vreče: Moka ban. št. 0 24.60 K, št. 1 23 K, št. 3 19.50 K; kuruza 10.80 K, otrobi debeli 10.70 K, drobni št. 8.80 K, moka za krmo 11 K, sol drobna 12.50 K, petrolej liter 23 K, Franchova kava pol kg 45 K, sladkor-kocke 68 K, sipa 58 K, ter vse cenejše pri meni. Se Vam priporočam za obilen obisk

Spoštovanjem ADOLF KERN.

Tvrčka F. Fajdiga sin

izdarstvo in izdelava pohištva

Priporoča namre z ladelci in tudi visoke iz mehkega in trdega lesa, postelje, modroce, žimnice, tičnike, stole, mize, sploh vso hišno opravo dobite le v

v Ljubljani, Sv. Petra cesta 17
po najnižjih cenah.

Liirska posojilnica t.z.z.o.z.

Ljubljana, Kralja Petra trg 9

obrestuje hranilne vloge po 8%.

Večje in stalne vloge po dogovoru najugodnejše. Jamstvo za vloge znaša čez Din 1,000,000 —. Popolnoma varno naložen denar!

Gobe, orehe, ružmarin, zeleni in beli fižol kupuju

„GLIVA“ LJUBLJANA

Gospodarska cesta št. 3. Wolfova ulica št. 12.

Pišite po cenik na

TEKSTILBAZAR

v Ljubljani, Krekov trg 10, I. nadstr. Tam kupite

OSTANKKE

blaga za obleke in perilo skoro za polovično ceno.
- Prodajamo vsako sredo in soboto. - Razpošiljamo s pošto vsak dan.

Opominjamo Vas, da se pri nakupu manufakturnega blaga v prvi vrsti ozirate na tvrdko **LENASI & GERKMAN** v LJUBLJANI

RAVNO DOŠLI: PLIS, ASTRAKAN, ŽAMET za PLAŠČE in JOPE

SVILA

znano najbolje možko sukno.

Barhant, kotenina, šifon, garniture, odeje, koci, velike rute, plati, svilnate rute.

KORUZO novo, zdravo, po 10 K za kilogram se dobi pri FR. POGAČNIK, Ljubljana, Dunajska cesta št. 36.

najboljši šivalni stroj in košara

Gritzner za rodbinsko in obrtno rabo vedno v zalogi edino pri **Josip Petelinc**

Ljubljana. ob vodi blizu Prešernovega spomenika. stotim potrebnim za šivilje, krojače, čevljarje in sedlarje. Galanteria in vse drobno blago.

Suhe GOBE in FIŽOL kupujemo. Ponudite nam blago ali pa pišite za cene. - SEVER & KOMP., Ljubljana, Wolfova ulica 12. 5696

Nad 120 milijonov kron

sem izplačal sorodnikom AMERIKANECV v zadnjih letih kot zavarovalnine, odškodnine ponesrečenih in druge terjatve. - Ako imate Vi kako zadevo v Ameriki ali drugod na tujem, pridite k meni, da jo uredim, ako se sploh da. - Dr. Ivan CERNE, gospodarska pisarna, Ljubljana, Miklošičeva cesta št. 6 (Ljudske posojilnice poslojpe).

Tudi Vi

hočete Vašega soproga presenetiti z lepim in koristnim božičnim darilom. - Najbolj koristno bo: - žično darilo je PISALNI STROJ

„ERIK“

ZA PISARNISKO IN PRIVATNO PORABO. - Tudi na ugodne mesečne obroke!

THE REX Co, Ljubljana,
GRADIŠČE 10.

Priporoča se tvrdka

R. MIKLAUC, Ljubljana
Lingarjeva ul. - Medena ul. - Pred Skofljo

pri nakupu

suknenega in modnega blaga za moške obleke.

Zahtevajte cenik ali vzorčno knjigo.

NASLOVE

oddajalcev in odjemalcev stanovanj, trgovskih in obrtnih lokalov, posojil, kreditov ter prodajalcev in kupcev hiš, posestev in premoženja dobite proti mali odškodnini pri

»POSREDOVALCU«, Ljubljana, Sv. Petra c. 23

Nepremočljivo - **gornje USNJE**

se izdeluje in prodaja pri tvrdki **PODGORSEK & BOLHAR**, usnjarna - Vir - Domžale. 6892

MERAKL

barve, črnila, lake, kit, emalje, čopiče in zamačeno čisti lincez najboljši kakovosti nud!

MEDIĆ-ZANKL družba z o. z.

Maribor Ljubljana Novi Sad
podružnica centrala skladišče

Tovarna

Ljubljana - Medvode.

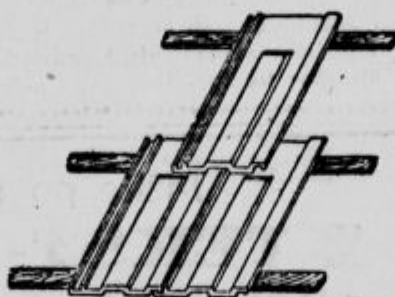

se izdeluje v vseh poljubnih dimenzijah in barvah. Dolgoletno jamstvo jamči za izbornost kakovost. „Salonit“ je za pokrivanje streh in izoliranje sten proti vlagi najboljši material sedanjosti, kateri se uporablja širom cele Evrope.

Proračune, cenike, kataloge in navodila pošilja brezplačno:

„SPLIT“

d. d. za cement Portland, Ljubljana. Zastopniki se sprejmejo.

Najcenejše strešno kritje!

ZDRUŽENE OPEKARNE D. D. LJUBLJANA
MIKLOŠIČEVA CESTA 13

preje VIDIC-KNEZ tovarne na Viču in Brdu nudijo v poljubni množini, takoj dobavno, najboljše preizkušene modele strešnikov, z eno ali dvema za rezama, kakor tudi bobrovcev (biber) in

zidno opeko

Na željo se pošlje takoj popis in ponudba!

Zadružna gospodarska banka d. d.

Telefon št. 57 in 470.

Ljubljana, Miklošičeva cesta 10

Brzljav.: Gospobanka.

Račun poštnege čekovnega urada za Slovenijo št. 11.945

v lastni palači (vis à vis hotela „Union“).

Račun poštnege čekovnega urada v Zagrebu št. 39.080

Podružnice: Celje, Djakovo, Maribor, Novi Sad, Sarajevo, Sombor, Split, Šibenik. Ekspozitura: Bled.

Kapital in rezerve skupno nad K 60,000.000.—, vloge nad K 600,000.000.—.

Daje trgovske kredite, eskomptira menice, lombardira vrednostne papirje, daje v najem jeklene shrambe za vrednote, kupuje in prodaja kar najbolje tuje valute in devize, sprejema vloge na tekočem računu in na vložne knjižice ter preskrbuje vse bančne transakcije pod najugodnejšimi pogoji

Amerikanski oddelek: Direktno zveze z ameriškimi bankami. - Urejevanje ameriških zapuščin.

Pooblaščen prodajalec srečk Državne razredne loterije.